

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁRSKA PRÁCA

2012

Miroslava LUTIŠANOVÁ

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

bakalárske kombinované štúdium
2009 – 2012

BAKALÁRSKÁ PRÁCA

Miroslava Lutišánová

Nekalá súťaž v podnikateľskom prostredí krajín západnej a
východnej Európy

Praha 2012

Vedúci bakalárskej práce:

JUDr. Ivan Nevoľný, PhD.

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor / Combined (Part time)
2009 - 2012

BACHELOR THESIS

Miroslava Lutišánová

Unfair competition in the business environment of countries in
Western and Eastern Europe

Prague 2012

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

JUDr. Ivan Nevoľný, Ph.D.

Prehlásenie

Prehlasujem, že predložená bakalárska práca je mojím pôvodným autorským dielom, ktorú som vypracovala samostatne. Použitú literatúru a ďalšie zdroje, z ktorých som pri spracovaní čerpala, v práci riadne citujem a sú uvedené v zozname použitej literatúry.

Súhlasím s prezenčným sprístupnením mojej práce v univerzitnej knižnici.

V Prahe dňa 14.3.2012

Miroslava Lutišánová

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcela poďakovať školiteľovi mojej bakalárskej práce JUDr. Ivanovi Nevoľnému Ph.D., za jeho cenné rady a metodickú pomoc, ktorú mi poskytol pri jej vypracovávaní.

Anotácia

Bakalárska práca je zameraná na problematiku nekalej súťaže v podnikateľskom prostredí. Porovnáva fungovanie pravidiel obchodného styku krajín západnej Európy s nedodržiavaním obchodného zákonníka a morálnych zásad krajín východnej Európy. Opisuje historický vývoj obchodného zákonníka a nekalej súťaže na území Slovenska a nekalú súťaž podľa obchodného zákonníka na území Slovenska. V praktickej časti sa zameriava na získavanie informácií od zúčastnených respondentov o veciach nekalej súťaže, nekalosúťažných praktík a možnosťami, ktoré by mohli ovplyvniť a obmedziť nekalé praktiky. Na záver hodnotí získané informácie o nekalej súťaži v podnikateľskom prostredí.

Kľúčové pojmy

Korupcia, krajiny východnej Európy, krajiny západnej Európy, nekalé praktiky, nekalá súťaž, obchodné rokovania, obchodný zákonník, ochrana proti nekalej súťaži, podnikateľské prostredie.

Annotation

This bachelor work is aimed to the issue of unfair competition in the business environment. It compares the behavior of trade rules in Western Europe with failure of the Commercial Code and the moral principles of Eastern Europe. It describes the historical development of commercial law and unfair competition in Slovakia and unfair competition according to the Commercial Code in Slovakia. The practical part is focused on information retrieval about an unfair competition, unfair competitive practices and options that may affect and reduce malpractices from concerned respondents. Finally the work, evaluate the acquired information about unfair competition in the business environment.

Key words

Business environment, Corruption, Eastern Europe, commercial Code, protection against unfair competition, trade negotiations, unfair practices, unfair competition, Western Europe .

OBSAH

ÚVOD	8
1. LEGISLATÍVNY VÝVOJ OBCHODNÉHO ZÁKONNÍKA/NEKALEJ SÚŤAŽE NA ÚZEMÍ SLOVENSKA	9
1.1 RAKÚSKO-UHORSKO.....	9
1.2 PRVÁ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA.....	11
1.3 ROKY 1939 - 1945	12
1.4 ROKY 1945 AŽ PO SÚČASNOSŤ	15
1.5 VÝVOJ NEKALEJ SÚŤAŽE	19
1.7 PRÁVNA ÚPRAVA V ROKOCH 1918-1938.....	19
1.8 PRÁVNA ÚPRAVA V ROKOCH 1938 - 1990	21
1.9 PRÁVNA ÚPRAVA PO ROKU 1990.....	22
2. NEKALÁ SÚŤAŽ PODĽA OBCHODNÉHO ZÁKONNÍKA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	23
2.1 OCHRANA PROTI NEKALEJ SÚŤAŽI.....	30
2.2 STAV KORUPCIE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	31
3. POROVNANIE FUNGOVANIA PRAVIDIEL SÚŤAŽE V OBCHODNOM STYKU ZÁPADNEJ EURÓPY S NEDODRŽIAVANÍM VO VÝCHODNEJ EURÓPE	34
3.1 VÝCHODNÁ EURÓPA - RUSKO.....	38
3.2 OBCHODNÉ JEDNANIA V RUSKU	39
3.3 ZÁPADNÁ EURÓPA - NEMECKO.....	40
3.4 OBCHODNÉ ROKOVANIA V NEMECKU	42
4. PRIESKUM	43
4.1 CIEĽ PRIESKUMU	43
4.2 PRIESKUMOVÉ HYPOTÉZY	43
4.3 METÓDY PRIESKUMU	44
4.4 PRIESKUMNÁ VZORKA.....	45
4.5 ORGANIZÁCIA A SPRACOVANIE PRIESKUMU.....	45
4.6 VÝSLEDKY PRIESKUMU	46
4.7 DISKUSIA A ODPORÚČANIA PRE PRAX	51
ZÁVER	53
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	55
ZOZNAM OBRÁZKOV, TABULIEK A GRAFOV	57
ZOZNAM PRÍLOH	58

ÚVOD

Problematika nekalej súťaže v podnikateľskom prostredí je témou veľmi obširnou a zložitou. Nekalá súťaž sa vyskytuje snád' v každej spoločnosti, aká kedy existovala a existuje. V niektorej však vo väčšom rozsahu a v inej minimálne. Vo svojej bakalárskej práci som sa rozhodla porovnať dve úplne rozdielne kultúry, východnú a západnú Európu.

Porovnávanie krajín západnej a východnej Európy je lákavým, no náročným poslaním. Každý jeden štát má úpravu nekalej súťaže postavenú na iných princípoch, iných zákonoch, inej morálke. V danej problematike je stále čo riešiť a vylepšovať.

Predložená práca pozostáva z teoretickej časti a praktickej časti. V prvom bode bakalárskej práce sa budeme venovať historickému vývoju nekalej súťaže a obchodného zákonníka na území Slovenska. Týmto spôsobom chceme poukázať, ako sa historicky menil vývoj nekalej súťaže a obchodného zákonníka v jednotlivých dôležitých vývojových etapách spoločnosti.

V druhom bode teoretickej časti sa chceme zamerať na aktuálnu otázku nekalej súťaže, na území Slovenskej republiky. Našou snahou bude ujasnenie si pojmov ako nekalá súťaž, nekalé praktiky a ochrana proti takémuto nekalosúťažnému konaniu.

Tretiu časť bakalárskej práce bude tvoriť porovnanie nekalej súťaže v podnikateľskom prostredí krajín západnej a východnej Európy. Krajiny západnej a východnej Európy sa od seba nelíšia len vzdialenosťou, ale aj prostredím, kultúrou, morálkou, etikou. Práve z tohto princípu je takéto porovnanie zaujímavé.

Poslednou časťou je praktická časť bakalárskej práce, v ktorej by sme chceli osloviť podnikateľskú verejnosť a zistiť, aké majú skúsenosti s nekalou súťažou v obchodnom styku s krajinami západnej a východnej Európy.

Veríme, že sa nám podarí splniť stanovené ciele a vnieť do tejto problematiky nové poznatky a snád' i načrtnúť nové možnosti k riešeniu nekalej súťaže v podnikateľskej sfére.

1. LEGISLATÍVNY VÝVOJ OBCHODNÉHO ZÁKONNÍKA/NEKALEJ SÚŤAŽE NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

1.1 Rakúsko-Uhorsko

V prvej polovici 19. storočia boli obchodnoprávne predpisy rozdelené predovšetkým v cechových štatútoch a v mestských právach. Prvé významnejšie pokusy o jednotnú úpravu niektorých obchodnoprávných otázok spadajú až do prvej polovice 18. storočia a týkali sa obchodu s vínom a soľou, cla a najmä povinností obchodníkov viesť obchodné knihy. V tejto dobe sa tiež pripravovala reforma cechového zriadenia, ktorá mala podstatne obmedziť vplyv cechov. Prvotný úmysel sa nakoniec neuskutočnil, avšak v jeho duchu osvietenský pracovníci aspoň koncipovali niektoré svoje čiastkové opatrenia (Vojáček, Schelle, 2007, s. 102).

Obdobie, ktoré bolo charakteristické právnym partikularizmom bolo pred prijatím obchodného kódexu aj v Uhorsku. Snahou bola úprava obchodno-právnych vzťahov, čím sa zoslabila efektívnosť právneho poriadku (Šmátrala, Králik, 2010, s. 15).

Po smrti Jozefa II. sa problematikou obchodného práva zaoberala regnikolárna deputácia pre právne záležitosti. Pripravila zmenkový a obchodný kódex, obchodný súdny poriadok a ďalšie s nimi súvisiace predpisy, ktoré však ostali len vo forme návrhu. Materiál sa stal podkladom pre prípravu celého komplexu obchodnoprávných predpisov, schválených snemami tridsiatych a štyridsiatych rokov. Medzi nimi je potrebné vyzdvihnúť predovšetkým zákony o obchodníkoch (zák. čl. XVI:1840) a o obchodných spoločnostiach (zák. čl. XVIII:1840), ktoré ďalej dopĺňovali zákony o trhových súdoch, o právnych pomeroch tovární, o nákladných dopravcoch a o obchodných komorách a senzálach (Vojáček, Schelle, 2007, s. 103).

Právna prax sa po Judexkuriálnej konferencii čiastočne vrátila k uplatňovaniu pôvodnej úpravy obchodného, zmenkového konkurzného práva, obsiahnutého v zákonoch z roku 1840 (zák. čl. XV až XXII:1840). Posledný a prvý z týchto zákonov však medzitým nahradili rakúske predpisy o firemných registroch a obchodných súdoch. Obchodné a priemyselné kruhy a tiež právnický zjazd žiadali, aby sa recipovalo nemecké obchodné a zmenkové právo, uplatňované s istými modifikáciami v

nehorskej časti habsburskej monarchie. Vláda toto riešenie neprijala a zvolila inú cestu k modernizácii uhorského obchodného práva. Zmenu usporiadania uhorskej časti habsburskej monarchie zmenila bratislavská marcová ústava z roku 1848. Rakúsko-uhorský dualizmus nevyhovoval ani jednej strane, a preto bolo jasné, že rakúsko-uhorské vyrovnanie je cesta zložitá. Vyrovnanie sa dotýkalo štátoprávnej, ekonomickej a finančnej oblasti. Obidve strany vychádzali z podobných, ale nie totožných predpisov a ďalších zákonov, ktoré sa zaoberali ekonomickými a finančnými aspektmi vyrovnania. Pre uhorskú časť monarchie platil zákonný článok č. XII:1867 o spoločných záležitostiach zemi koruny uhorskej a ostatných zemí nachádzajúcich sa pod vládou Jeho Veličenstva a o spôsobe ich prerokovania. Pre rakúsku časť mocnárstva zákon č. 146/1867 ř. z. o spoločných záležitostiach všetkých zemí rakúskej monarchie. Tieto právne predpisy boli základom Habsburskej monarchie, aby bola dualistickým útvarom. V roku 1867 vznikli tri spoločné ministerstvá pre jednotné konanie na zachovanie jednoty ríše vedľa spoločného panovníka. Ministerstvo zahraničných vecí, vojenstva a spoločných financií a orgán zastupiteľského typu - delegácia. V oboch častiach monarchie bola vytvorená cedul'ová banka, používala sa jednotná mena, uzavretá medzi nimi bola colná únia, kde sa uplatňovala jednotná colná tarifa. Tým bolo zabezpečené v celej monarchii jednotné colné a obchodné územie (Vojáček, Schelle, 2007, s. 193).

„Až na prvom uhorskom právnickom zjazde podľa Šmátralu a Králiku (2010, s.16) v roku 1870 bola nastolená aj naliehavá požiadavka vypracovania návrhu obchodného zákonníka, pretože prebiehajúca revolúcia nabudila aj potrebu jej prehľadnej a modernej právnej reglementácie.“ V roku 1872 vláda poverila profesora Istvána Apáthyho, aby vypracoval návrh obchodného zákonníka. Jeho text, ktorý vychádzal predovšetkým z nemeckej úpravy, ale inšpirujúci sa aj francúzskym, belgickým, holandským, švajčiarskym textom a rakúskymi predpismi. Neskôr ho uhorský snem schválil v roku 1875 ako nový uhorský obchodný zákonník (zák. čl. XXXVII:1875). Obchodný zákonník, ktorý jeho autori koncipovali v duchu hospodárskeho liberalizmu, zjednotil úpravu obchodného práva a celé toto odvetvie výrazne zmodernizoval. Tento zákon prevzal väčšinu z nemeckého obchodného zákonníka z roku 1861, ale aj doplnil nové časti ako napríklad družstvá, poisťovníctvo, verejné sklady a nakladateľský obchod. Bol zložený z dvoch častí. Prvá obsahovala

predpisy o obchodníkoch a obchodných spoločnostiach, druhá o obchodných úkonoch. Na rozdiel od nemeckého vzoru neobsahoval námorné právo a tiché spoločenstvo. Štruktúra tohto Obchodného zákona upozorňovala na veľmi široký záber tohto záväzného predpisu tak, ako to vyžadovala deľba práce popri rozvíjajúcom sa kapitalizme (Vojáček, Schelle, 2007, s. 194).

V úvode všeobecných ustanoveniach zákonodarca vymedzil, ako uvádzajú Šmátrala a Králik (2010, s.17), vzťah medzi právom a spoločenskou praxou: „vo veciach obchodných, ak niet o nich ustanovenia v tomto zákone, sú smerodajné obchodné zvyky, v nedostatku týchto však treba použiť všeobecného práva súkromného.“ Rozsah pôsobnosti obsiahnutá v tomto zákone nie je náhodná a aj napriek odlišným podmienkam dokazuje múdrosť a anticipáciu legislatívcov 19. storočia (Šmátrala, Králik, 2010, s. 17).

Nasledujúce roky boli pre snem obdobím schvaľovania niektorých zákonov, ktoré dopĺňali obchodný zákonník. Rozvoj priemyselného podnikania sa prejavil v zavedení zákona o podpore priemyslu z roku 1881. Týmto zákonom sa zaviedli pre nové zriaďované podniky v preferovaných odvetviach pätnásťročné daňové prázdny.

Ďalším zákon bol prijatý v roku 1883 s názvom zákon o zakladaní akciových spoločnostiach. Úprav sa dočkal aj firemný register, konkurzné konanie, živnostenské podnikanie, úverové družstvá. V zmenkovom práve bol vytvorený zmenkový rád, ktorý vytvorila rakúska administratíva v Uhorsku. Zmenkový rád prispieval k rozvoju podnikateľského prostredia a to tým, že uľahčoval pohyb peňazí medzi podnikateľmi.

Cieľom zjednotenia zmenkového práva v habsburskej monarchii a členských štátov Nemeckého spolku bolo uľahčenie zahraničného obchodu. V Uhorsku rakúsky zmenkový rád prestal platiť, ale na základe prepojenia s obchodným zákonníkom uhorský snem kodifikoval zmenkové právo v roku 1876. Kodifikovaný bol podľa vzoru nemeckej úpravy, a preto bola úprava v oboch častiach ríše veľmi podobná (Vojáček, Schelle, 2007, s. 194).

1.2 Prvá Československá republika

Počas obdobia prvej Československej republiky bola snaha o kodifikovanie obchodného zákonníka. Pre československý právny poriadok bol 28. októbra 1918 prijatý recepčným zákonom princíp continuity. Ponechanie doterajších účinných

právných noriem spôsobilo v niektorých štátoch právny dualizmus. Na Slovensku platili nielen uhorské zákony a nariadenia, o ktorých hovoril recepcný zákon, ale taktiež právne obyčaje, decízie a štatúty (Vojáček, Schelle, 2007, s. 267).

Po vzniku republiky boli hospodárske pomery rozhodne ďalej ako v rokoch 1875 a práve z toho dôvodu bola potrebná kodifikácia obchodného práva. Po viacerých odkladoch, ktoré boli odôvodnené, že treba najprv kodifikovať všeobecné súkromné právo, vytvorilo ministerstvo spravodlivosti v roku 1929 komisiu pre unifikáciu obchodného práva. V roku 1937 z jej činnosti vznikla osnova obchodného zákonníka, ktorý bol síce vytlačený, ale tento návrh ostal len časťou úpravy tohto odvetvia. Táto úprava v prípade prijatia by bola menej kompletná oproti uhorskému obchodnému zákonníku. Legislatívna práca do počiatku druhej svetovej vojny v oblasti obchodného práva neskončila. Najvýznamnejším opatrením v oblasti obchodného práva na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi bolo rozšírenie platnosti recipovaného rakúskeho zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným (č. 58/1906 ř. z .). Uhorské právo dovtedy túto formu nepoznalo. Na zaistenie dobrých mravov v hospodárskej súťaži bol vytvorený zákon o nekalej súťaži č. 111/1927 Sb. Porušením pravidiel súťaže bola napríklad nekalá súťaž, podplácanie a zľahčovanie. Ochranou bola žaloba na zdržanie sa nevyhovujúceho rokovania a odstránenie nevyhovujúceho stavu, prípadne náhradu škody. Z čiastkových zmien pripomíname z roku 1923 novú jednotnú úpravu nakladateľskej zmluvy a úpravu poistenia z roku 1925 a 1934. Ďalšie zmeny sú snahou k prekonaniu dôsledkov hlbokkej ekonomickej krízy. Unifikovaný bol aj zmenkový zákon, ktorý bol publikovaný v roku 1923 ako nariadenie pod číslo jedna v Zbierke zákonov. Živnostenský zákon č. 259/1924 Sb. upravil živnostenské podnikanie, pracovné podmienky zamestnancov v živnostenských podnikoch, spoločenstva živnostníkov, živnostenské priestupky, tresty za porušenie živnostenských predpisov a spôsoby konania o nich. Tento zákon bol platný pre územie Slovenska a Podkarpatskú Rus (Vojáček, Schelle, 2007, s. 273).

1.3 Roky 1939 - 1945

Začiatkom roka 1939 sa stále zreteľnejšie prejavovali signály, naznačujúce v blízkej budúcnosti úplnú likvidáciu Československa zo strany Hitlera. Vážne varovania o republike dostávala vláda z diplomatických a spravodajských zdrojov.

Slovenská politická reprezentácia sa aktivizovala s úsilím o okamžité oddelenie Slovenska a vyhlásenie nezávislosti. Predpisom pre budovanie nového samostatného štátu sa stal zákon č. 1/1939 Sl. z. o samostatnom Slovenskom štáte. Bol veľmi stručný a do piatich paragrafov zahrnul všetko, čo zákonodarca považoval za dôležité a nutné pre vznik nového samostatného štátu (Vojáček, Schelle, 2007, s. 289). V prvom paragrafe, ako uvádza Vojáček, Schelle (2007, s. 291), sa Slovenská krajina vyhlasovala za „samostatný a neodvislý Slovenský štát". Charakter slovenskej novotvorby a aplikácie práva ovplyvnili dve skutočnosti. Počas celej existencie Slovenského štátu ostali v platnosti dovtedajšie zákony a ostatné normatívne právne akty s akceptáciou samostatného Slovenského štátu, formujúcim sa totalitným režimom a orientáciou na zahraničie. Ako druhá skutočnosť, ktorá ovplyvnila charakter normotvorby a aplikácie práva, je splnomocnenie vlády na zachovanie poriadku v Slovenskom štáte. Prijatím zákona č. 1/1939 Sl. z. o samostatnom Slovenskom štáte dostala generálnu plnú moc na jeho aplikáciu a realizáciu v spoločenskej praxi. Počas celého obdobia existencie Slovenského štátu sa upevňovala a rozvíjala filozofia tzv. riadeného hospodárstva, ktorá bola líniou ekonomickej politiky štátu a nástrojom pôsobenia voči podnikateľským obciam. Možnosti podnikateľských subjektov slobodne a voľne uplatňovať svoju vôľu boli štátnymi orgánmi obmedzené. Organizátorom, regulátorom a kontrolórom hospodárskeho života spoločnosti, ktorý rozhodoval o charaktere a spôsobe výroby, distribúcií produktov, pohybe tovarov a správani sa podnikateľskej obce bol štát. Štát rozhodoval kto, čo, v akom množstve bude vyrábať, kto a čo bude predávať, kto a akým spôsobom bude diskriminovaný. Jeho konanie neprinášal prospech spoločnosti, ale len privilegovaným vrstvám (Šmátrala, Králik, 2010, s. 106).

Vyhláška č. 115/1941 Sl. z. zo dňa 22. júna 1941 o vstupe štátu do brannej pohotovosti bola vydaná na základe právomoci prezidenta republiky. Prezident mal možnosť na základe zákona č. 131/1939 Sl. z. a n. o obrane štátu a Ústavy Slovenskej republiky Ústavný zákon č. 185/1939 Sl. z. ustanovenia § 38 ods. 1, písm. b) vyhlásiť stav brannej pohotovosti štátu. Vyhlášku podpísali vlastnou rukou prezident republiky Dr. Tiso a predseda vlády Dr. Tuka. O dva dni vydali čelní predstavitelia prehlásenie Slovenskému národu:

„V plnej solidarite s Veľkonemeckou ríšou nastupuje slovenský národ v obrane európskej kultúry svoje miesto; čiastky našej armády prekročili hranice Slovenskej republiky, aby sa pripojili k bojujúcej armáde nemeckej.

Bratislava 24. júna 1941

Dr. Jozef Tiso v .r.

Dr. Vojtech Tuka v. r.

Ferdinand Čatloš v. r.“¹

Obdobie angažovania sa vo svetovom vojnovom konflikte zničilo domnienku, že Slovensko bude oázou pokoja a prosperity vo svete. Nemecké vojská vtrhli na územie Sovietskeho zväzu s cieľom poraziť, zničiť a likvidovať baštu svetového "židobolševizmu" a prekážku budovania "nového svetového poriadku". V súkromnoprávnej sfére sa veľmi rýchlo prejavili tvrdé dôsledky. Pri politických bezprostredných opatreniach a náraste trestnoprávných noriem sa zintenzívnila hospodársko-organizačná činnosť štátu. Vyhlásenie brannej pohotovosti štátu a množstvo prijatých opatrení negatívne vstúpili do podnikateľského prostredia.

Opatrenia ovplyvnili zámery a predstavy časti podnikateľskej obce o svojej budúcnosti. Štát naďalej pokračoval vo vyvíjaní tlaku na podnikateľské obce a to snahou o komplexné zmapovanie a permanentné kontroly všetkých podnikateľských subjektov vo všetkých oblastiach podnikania (Šmátrala, Králik, 2010, s. 7).

Situácia, ktorá vrcholila predovšetkým stupňovaním víťazného ťaženia spojeneckých vojsk, ktoré sa 6. júna 1944 vylodili na pobreží Normandie, útočný tlak sovietskych vojsk na východnom fronte, zvrat situácie v Tichomori, vnútropolitické aktivity odporcov ľudského režimu vyvolali nepokoj a podráždenie slovenského establishmentu. Akútnym nebezpečenstvom politického režimu sa stal nárast napätia partizánskych skupín v slovenských horách a zhoršujúca sa atmosféra v posádkach slovenskej armády. Zmenu politickej atmosféry vo všetkých oblastiach Slovenska bolo možné cítiť. Okrem týchto signálov, ľudia aj napriek zákazu počúvali vysielanie zahraničného rozhlasu. Vláda hľadajúc efektívne nástroje pre nastolenie poriadku, riadenia spoločnosti a organizácie života spoločnosti vydala opatrenie, ktorým bolo stanné právo. Dňa 11. augusta 1944 bola prijatá vyhláška vlády Slovenskej republiky č. 315/1944 Úr. n. o stannom práve. Touto vyhláškou sa vláda snažila upozorniť všetky

---

¹ ŠMÁTRALA, KRÁLIK, 2010. *Obchodné zákonodárstvo a podnikanie v Slovenskej republike v rokoch 1939-1945*. Bratislava: VEDA vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2010, 7 s. ISBN: 978-80-224-1117-2

osoby, aby nekonali uvedené trestné činy. V prípade, že by niekto spáchal trestný čin vymenovaný vyhláškou, bude postavený pred stanný súd a potrestaný trestom smrti.

Negatívne dôsledky, pravdaže, nadišli pre podnikateľskú obec a podnikateľské prostredie. Celková napätá atmosféra, ktorá zavládla z obmedzovania pohybu obyvateľstva, reštrikcie vo vybratých podnikoch a prevádzkach neboli v prospech rozvoja podnikania (Šmátrala, Králik, 2010, s. 509).

Na podnikateľskú obec bol vyvíjaný tlak v záujme sústreďovania časti jej prevádzkového peňažného kapitálu a hotovostných peňažných prostriedkov do jedného centrálného peňažného ústavu, ktorým mohol disponovať štát. Všetci podnikatelia boli povinní z dosiahnutých ziskov uložiť určenú čiastku na vkladnú knižku v Poštovej sporiteľni. Výšku čiastky určovala komisia, ktorú zriadilo Ministerstvo financií. Nariadenie nadobudlo účinnosť 30. decembra 1944. V prípade, že podnikateľ nesplnil túto povinnosť, komisia mu uložila peňažný trest. Na základe tohto necitlivého zásahu štátnej moci do slobody podnikania vydala slovenská vláda dodatočné nariadenie o odsunutí účinnosti nariadenia o povinnom ukladaní časti ziskov. Toto nariadenie prijala slovenská vláda koncom februára 1945. Účinnosť nariadenia z 30. decembra bola odložená na neurčito a dodatočné nariadenie bolo platné odo dňa, keď bola ustanovená účinnosť pôvodného nariadenia. Bola to snaha štátnych úradníkov siahnuť na peniaze podnikateľského prostredia, ktorá narazila na aktívny odpor podnikateľov.

1.4 Roky 1945 až po súčasnosť

Rok 1945 bol rokom začiatku konca vtedajšieho politického systému, ktorý bol budovaný. V januári 1945 sovietska armáda oslobodila Prešov a Košice. Začalo sa obdobie zmenšovania územia Slovenskej republiky, postupné rezignovanie štátnej moci a pomaly približujúci sa pád fašistických režimov (Šmátrala, Králik, 2010, s. 551).

Dňa 5. apríla 1945 bol v Košiciach slávnostne vyhlásený prvý povojnový vládny program, ktorý upravoval hlavné úlohy nasledujúceho obdobia. Do dejín vstúpil tento vládny program pod názvom Košický vládny program ako jeden z najvyznanejších politických dokumentov. Politicky vyjadril blížiacu sa porážku hitlerovského fašizmu s ním spojený zánik Protektorátu Čiech a Moravy a Slovenského štátu a oslobodenie českého a slovenského národa (Vojáček, Schelle, 2007, s. 322).

Po návrate československej vlády na slovenské územie bolo potrebné vymedziť okruh zákonodarnej moci Slovenskej národnej rady. Nové nariadenie SNR č. 30/1945 Zb. n. o zákonodarnej moci na Slovensku ustanovilo, že zákonodarná moc vo veciach celoštátnej povahy prináleží prezidentovi republiky (Vojáček, Schelle, 2007, s. 323). Prezident ju vykonáva formou dekrétov po vzájomnej dohode so Slovenskou národnou radou. Zákonodarnú moc na Slovensku vykonáva Slovenská národná rada: „v duchu upřímné shody s prezidentem a vládou republiky.“²

Na základe konfliktu s vydávaním dekrétov prezidenta bolo potrebné v najbližšej dobe prijať dohodu, ktorá by vyriešila otázku kompetencie. Výsledkom boli v rokoch 1945 a 1946 prijaté tri pražské dohody. Prvé dve riešili kompetencie na základe Košického vládneho programu z roku 1945 (Vojáček, Schelle, 2007, s. 323, 324).

Tretia pražská dohoda bola uzavretá v inej mocensko-politickej situácii po voľbách do Ústavodarného národného zhromaždenia. Rozhodujúcu pozíciu na Slovensku mala po voľbách Demokratická strana. Ustanovenie tretej pražskej dohody využil vo svoj prospech na jeseň 1947 predseda Zboru povereníkov Gustáv Husák a to tým spôsobom, že obmedzil vplyv Democratickej strany. Po obvinení verejne činných osôb spolu s niektorými významnými činiteľmi Democratickej strany podali komunistickí členovia na čele s Husákom demisiu. Komunisti si vynútili rekonštrukciu slovenského orgánu výkonnej moci v ktorom Demokratická strana stratila absolútnu väčšinu (Vojáček, Schelle, 2007, s. 327).

Február 1948 znamenal komunistický prevrat na dlhých štyridsať rokov porušenia demokratického vývoja slovenskej spoločnosti. Likvidácia pluralitného politického systému a diktatúra jednej strany sa prejavilo v prijatie ústavy 9. mája 1948. Túto ústavu Eduard Beneš odmietol podpísať a rezignoval zo svojej funkcie. Ústava formulovala československý štát ako ľudovo demokratickú republiku. Ľud označovala ako jediný zdroj všetkej moci v štáte. Ústava vychádzala z vedúcej úlohy KSČ, aj keď sa o nej nepísalo. Politickým výrazom frontu mal byť Národný front. Hospodárske riadenie republiky malo tri sektory hospodárstva - socialistické, súkromné malovýrobné a kapitalistické. Súkromné vlastníctvo začalo byť výrazne potlačované napríklad formou prípustnej hranice súkromného vlastníctva. Okrem toho ústava poznala pojem osobné vlastníctvo na domáce a osobné potreby (Vojáček, Schelle, 2007, s. 337).

---

² VOJÁČEK, SCHELLE, 2007. *Právní dějiny na území Slovenska*. Ostrava: KEY Publishing, s.r.o., 2007, 323 s. ISBN: 978-80-87071-43-4

Vytvorenie jednotného právneho poriadku sa dostalo do ďalšej fázy, kde bolo vytvorené úsilie k zásadnej zmene poňatia právnej úpravy. Na zasadnutí UV KSČ v júni 1948 vyhlásil Klement Gottwald, že nový právny poriadok: „by pomohol upevniť a rozvíjať výsledky politického víťazství“. Povedal, že: „je treba zlikvidovať nemožný stav, kde u nás platí zákony z doby Marie Terezie.“³ Na IX. zjazde KSČ v roku 1949 sa znovu objavili tieto myšlienky a zároveň všeobecne formuloval požiadavky kladené na nové právo. Po prijatí Ústavy 9.mája sa ministerstvo spravodlivosti začalo nad novými kodifikáciami zamýšľať. Už 7. júla 1948 vláda vydala uznesenie, ktorým ministerstvu spravodlivosti dalo úlohu pripraviť a predložiť osnovu zákonných predpisov, ktorými bude právo kodifikované. Osnova mala byť pripravená najneskôr do 1. septembra 1950. Antonín Zápotocký vo svojom parlamentnom vyhlásení povedal: „je treba vytvoriť takový právny a organizačný systém výstavby, ktorý by bol prispôsobený všetkým spoločenským a hospodárskym poměrům, ktoré přinesla národní a demokratická revoluce a únorové události“.⁴ Výsledkom právnickej dvojročnej práce bolo prijatie nových zákonov a kodifikácií, ktoré rušili a likvidovali stopäťdesiat rokov staré predpisy vytvorené ako demokratický právny poriadok. Všetky justičné kódexy boli vydané ako nový právny poriadok, ktorý slúžil k upevneniu politickej moci na svete. Demokratické právo, ktoré hľadalo svoju tvár od začiatku 18. storočia bolo systematicky zlikvidované (Vojáček, Schelle, 2007, s. 387).

Po roku 1948 politický vývoj priniesol zásadne zmeny, ktoré neboli priaznivé pre obchodné právo. Cieľom týchto zmien bol prechod k centrálne riadenej ekonomike, kde sa výrazne zasiahlo do sféry vlastníckeho práva a majetkových presunov. Obchodné právo zrušil tzv. „stredný“ občiansky zákonník č.141/1950 Sb. Niektoré inštitúty obchodného práva ako napríklad prokúra v ňom síce ešte ostali, ale väčšina zmizla. V rokoch 1963-1964 došlo k zmenám, ktoré mali za následok rozbitie systému súkromného práva, ktorý bol reprezentovaný občianskym zákonníkom z roku 1950.

Prijatie troch nezávislých kódexov - občianskeho, hospodárskeho a zákonníka medzinárodného obchodu prispelo k rozpadu súkromného práva a znamenalo vznik hospodárskeho práva ako nového právneho odvetvia. Hospodársky zákonník č.

---

³ VOJÁČEK, SCHELLE, 2007. *Právní dějiny na území Slovenska*. Ostrava: KEY Publishing, s.r.o., 2007, 387 s. ISBN: 978-80-87071-43-4

⁴ VOJÁČEK, SCHELLE, 2007. *Právní dějiny na území Slovenska*. Ostrava: KEY Publishing, s.r.o., 2007, 387 s. ISBN: 978-80-87071-43-4

109/1964 Sb. upravoval vzťahy pri riadení národného hospodárstva a pri hospodárskej činnosti socialistických organizácií. Vydanie hospodárskeho zákonníka znamenalo, že sa na dlhu dobu prestal používať pojem obchodné právo. Namiesto toho sa používal pojem hospodárske právo, ktoré regulovalo socialistické trhové vzťahy. Bol koncipovaný pre potreby centrálne riadenej plánovanej ekonomiky so širokými možnosťami zásahov riadiacich orgánov do záväzkových vzťahov. Ďalším prijatým zákonníkom bol zákonník medzinárodného obchodu č. 101/1963 Sb., ktorý bol prijatý na základe záujmu rozvoja medzinárodnej hospodárskej spolupráce (Vojáček, Schelle, 2007, s. 407).

Spoločenské zmeny po roku 1989 premenili socialistickú riadenú ekonomiku na otvorenú trhovú ekonomiku. V právnom poriadku museli byť obnovené tradičné inštitúty súkromného práva, ktoré by umožnili súkromné podnikanie, a tým by zaistili stabilitu pre rozvoj trhovej ekonomiky. Existujúce hospodárske právo bolo pre rozvoj podnikateľských vzťahov nevyhovujúce a práve preto bol použitý dovtedy, kým nebol prijatý nový obchodný zákonník. Hospodársky zákonník bol niekoľkokrát novelizovaný, a to konkrétne zákonom č. 103/1990 Sb., zákonom č. 403/1990 Sb., zákonom č. 63/1991 Sb. Predmetom úpravy sa stali vzťahy vznikajúce pri podnikateľskej činnosti právnických a fyzických osôb, ktorý mali oprávnenie k tejto činnosti. V hospodárskom zákonníku sa objavili aj obchodné spoločnosti, vymenované verejné obchodné spoločnosti, komanditné spoločnosti na akcie a spoločnosti s ručením obmedzeným. Akciové spoločnosti boli upravené zákonom č. 104/1990 Sb., ktorý zrušil zákon o akciových spoločnostiach. Aj keď sa hospodársky zákonník pomenil, jeho obsah podnikateľom stále nevyhovoval. Z tohto dôvodu, bol obchodný zákonník schválený a publikovaný pod č. 513/1991 Sb. s účinnosťou od 1. januára 1992.

Obchodný zákonník vznikol na základe obnoveného obchodného práva, vychádzajúceho z princípov súkromného práva. Svojou koncepciou, ktorá upravovala obchodné vzťahy, sa líšil od hospodárskeho zákonníka. Po tom, ako nadobudol platnosť, nastala situácia, keď existovali právne vzťahy, ktoré upravoval obchodný zákonník a vzťahy upravené hospodárskym zákonníkom. Obchodným zákonníkom sa riadili vzťahy vzniknuté jeho účinnosťou. Vzťahy, ktoré vznikli pred účinnosťou sa riadili doterajšími predpismi (Vojáček, Schelle, 2007, s. 408).

Obchodný zákonník č. 513/1991 Zb. je platný na území Slovenskej republiky doteraz v zmene zmien a doplnkov.

1.5 Vývoj nekalej súťaže

Právo proti nekalej súťaži, sa ako myšlienka prvýkrát objavila okolo roku 1850 vo Francúzsku. Toto právo vznikalo v odvetví súkromného práva. Francúzske sudy pripravili systém pred nekalou súťažou, ktorý bol odvodený od článkov 1382 a 1383 francúzskeho občianskeho zákonníka. Ďalším spôsobom na riešenie tejto problematiky bolo vypracovanie osobitného zákona. V Nemecku platil takmer sto rokov nemecký zákon č. 499/1909, ktorý sa spája s označením vzoru. Veľký význam pre tvorenie právnych úprav z tejto oblasti mala revízia Parížskeho úijného dohovoru o ochrane priemyselného vlastníctva. Na prelome 19. a 20. storočia bola aj na medzinárodnej úrovni navrhnutá požiadavka ochrany súťažných vzťahov a určenia "pravidiel hry". Požiadavka našla svoje zakotvenie v článku 10bis Parížskeho úijného dohovoru o ochrane priemyselného vlastníctva po bruselskej revízií v roku 1900. Normy súťažného práva boli nápomocné na ochranu pred takým konaním, ktoré bolo v rozpore s dobrými mravmi, zásadami slušnosti. Od 1.1.1900 sa aj Rakúsko - Uhorsko pokúšalo o vytvorenie a prijatie zákona proti nekalej súťaži. No k prijatiu zákona aj po dvoch pripravených osnovách nedošlo (Vozár, 2011, s.131 - 132).

1.7 Právna úprava v rokoch 1918-1938

Dňa 5.10.1919 pristúpil k Parížskemu úijnému dohovoru o ochrane priemyselného vlastníctva aj novo vznikajúci československý štát, ktorý chcel týmto spôsobom potlačiť a zaistiť ochranu proti nekalej súťaži. V priebehu príprav prvého zákona o nekalej súťaži na území Československa boli vytvorené dva návrhy. Prvý návrh z roku 1923 vytvorený z uplatnenia princípu generálnej klauzuly. Išlo o zákaz každého súťažného konania, ktoré bolo v rozpore s dobrými mravmi. Rozhodovať o tom mal zvláštny znalecký zbor po zohľadnení všetkých okolností prípadu. Druhým návrhom, ktorý dostal podobu zákona, bol zákon z roku 1925. Tento zákon čerpal zo vzoru nemeckej právnej úpravy, ktorá bola založená na vymedzení generálnej klauzuly a osobitných skutkových podstát najtypickejších nekalosúťažných konaní. Nemecká úprava zakazovala konanie za účelom súťaže, ktoré sa priečilo dobrým mravom. Takéto

nekalosúťažné konania boli postihované civilnoprávnymi a trestnoprávnymi sankciami.

Jedným z prvých právnych predpisov, ktoré platili pre celú ČSR bol prvorepublikový zákon č.111/1927 Sb. z. a n. o ochrane proti nekalej súťaži. Bol prijatý dňa 15.7.1927 a účinný dňa 28.1.1928. Tento zákon bol rozdelený do piatich hláv:

Hlava I - súkromnoprávna ochrana,

Hlava II - trestná ochrana,

Hlava III - správne ustanovenia,

Hlava IV - všeobecné ustanovenia,

Hlava V - záverečné ustanovenia.

V zákone sa nachádzali až tri druhy právnej ochrany pred nekalosúťažnými konaniami. Civilnoprávnu ochranu, trestnoprávnu ochranu a správnu ochranu. Najdôležitejšia odchýlka oproti nemeckej úprave bola v ponímaní generálnej klauzuly. Nemecký zákon postihoval konanie proti nekalej súťaži vo všeobecnosti a československý zákon bol namierený proti konaniu subjektov, ktoré sa v hospodárskom styku dostali do rozporu s dobrými mravmi (Vozár, 2011, s. 133).

Civilnoprávna ochrana vysvetľovala generálnu klauzulu nekalej súťaže a vymedzenie jednotlivých osobitných skutkových podstát nekalosúťažných konaní. „Skutkové podstaty nachádzajúce sa v zákone boli:

- nekalá reklama (§ 2 zákona),
- nesprávne označenie pôvodu tovaru (§ 3 až 9 zákona),
- zľahčovanie (§ 10 a 11 zákona),
- podplácanie (§ 12 zákona),
- porušovanie a využívanie obchodných a výrobných tajomstiev (§ 13 zákona),
- nekalá súťaž osôb pomocných a používanie obchodných a výrobných tajomstiev (§ 14 zákona).“⁵ Súťažiteľ, ktorý bol poškodený sa mohol dovolávať ochrany prostredníctvom zdržovacej žaloby a odstraňovacej žaloby (žaloba o odstránení nevyhovujúceho stavu). Mohol sa dovolať aj náhrady škody prostredníctvom žaloby na náhradu škody. Na základe zákona bolo možné požiadať o poskytnutie primeraného odškodného (zadosťučinenia) za utrpené príkorie (§ 16 zákona).

V zákone boli uvedené jednotlivé skutkové podstaty, boli kvalifikované ako civilné delikty a vybrané osobitné skutkové podstaty boli trestnými činmi formou

---

⁵ VOZÁR, A: *Vývoj práva nekalej súťaže na našom území*. Právny obzor, 94, 2011 č. 2, s. 134

priestupkov a prečinov proti nekalej súťaži napríklad priestupok nekalej reklamy, prečin zľahčovania. V rámci trestnoprávnej ochrany poskytovanej zákonom bolo možné takéto konanie žalovať súkromnou trestnou žalobou (Vozár, 2011, s. 134).

Zákonom boli kvalifikované aj správne delikty, ktoré boli postihované ako administratívne priestupky nielen finančnou pokutou, ale aj väzením v časovom rozpätí až do jedného mesiaca. Išlo o porušenie predpisov o veciach v konkurznej podstate, exekučnej dražby a výpredaja, lavínové obchody alebo konania prémiové.

Osobná pôsobnosť bola zameraná na priamu ochranu súťažiteľov, ktorými sa rozumeli podnikatelia. Podnikateľmi sa rozumeli takí, ktorí vyrábali a predávali tovar rovnakého druhu, alebo boli podnikateľsky činnými v rovnakom či podobnom druhu, alebo odbore. Zákon neposkytoval ochranu spotrebiteľom, ale dôvodová správa tohto zákona uvádzala, že potlačenie nekalej súťaže bude mať vplyv aj na nich. Nariadenie vlády č. 30/1928 Sb. z. a n. upravovalo korporácie a orgány pre zmierovacie konanie vo veciach nekalej súťaže a konanie pred týmito orgánmi (Vozár, 2011, s. 135).

1.8 Právna úprava v rokoch 1938 - 1990

Po vzniku samostatného Slovenského štátu zákonom č. 1/1939 Sl. z. o samostatnom Slovenskom štáte sa zákon č. 111/1927 Sb. z. a n. stal súčasťou právneho poriadku. Viaceré zákony z tohto vojnového obdobia boli zamerané proti slobodnej hospodárskej súťaži. Štát sa snažil riadiť podnikateľskú sféru prostredníctvom administratívnych a trestnoprávnych noriem. Od mája 1940 platil prídellový systém. Jeden totalitný režim vystriedal druhý totalitný režim. Prvorepublikové zákony na ochranu hospodárskej súťaže platili veľmi krátku dobu, pretože nastal nepriateľský postoj k súkromnému vlastníctvu. Socialistický štát pristupoval k medzinárodným dohovorom a ich dodatkom k priemyselnému vlastníctvu aj k ochrane proti nekalej súťaži a tým prispel k legislatívnym zmenám. S účinnosťou od 1.1. 1951 bol zákon č. 111/1927 Sb. z. a n. o ochrane proti nekalej súťaži výslovne zrušený zákonom č. 141/1950 Sb. Občiansky zákonník. V tomto zákone bola úprava nekalej súťaže nahradená ustanovením § 352 Občianskeho zákonníka o náhrade škody spôsobenej nekalou súťažou. Ustanovenie prebralo funkciu generálnej klauzuly, a to tým spôsobom, že zakazovalo konania v hospodárskom styku, ktoré boli v rozpore s dobrými mravmi a mohli poškodiť súťažiteľa. Každý súťažiteľ, ktorý by utrpel škodu

alebo ktorému škoda hrozila, sa mohol domáhať, aby sa konajúci súťažiteľ zdržal takéhoto konania. V prípade spôsobenia nevyhovujúceho stavu, aby ho odstránil.

Predpokladom pre uplatnenie uvedeného ustanovenia bola existencia hospodárskej súťaže. Toto uplatnenie sa však v praxi vôbec nepoužívalo, pretože to nebolo možné v prostredí centrálne riadenej ekonomiky. Výnimkou boli niektoré prípady, ktoré boli otrockého napodobenia. Prijatím nového zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník ponechal úpravu nekalej súťaže podľa § 352 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Sb. Právna úprava ostala v platnosti 41 rokov (Vozár, 2011, s. 137 - 138).

Problematika nekalej súťaže sa objavila aj v zákone č. 109/1964 Zb. Hospodársky zákonník a po jeho novele aj v zákone č. 138/1970 Zb.. Až do prijatia Obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb. bolo toto obdobie obdobím dvojitej úpravy nekalosúťažnej problematiky. Súťažné právo bolo však len klamom, pretože socialistické spoločenské zriadenie fundovalo na nedostatku tovarov, služieb a demokracie. Neexistovala hospodárska sloboda, ani možnosť plánovania každému účastníkovi trhu. Hospodárska súťaž bola nahradená socialistickou súťažou. Obdobie malo negatívny vplyv a môžeme ho nazvať čiernym obdobím, ktoré deformovalo vzťah k vlastníctvu (Vozár, 2011, s. 139).

1.9 Právna úprava po roku 1990

Legislatívna úprava po roku 1990 zaistila ochranu hospodárskej súťaže vytvorením samostatného zákona č. 63/1991 Zb. o ochrane hospodárskej súťaže a problematika zaoberajúca sa nekalej súťaže bola prebratá do zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník. Tento zákonník zrušil dvojitú úpravu nekalej súťaže, ktorá sa nachádzala v Občianskom zákonníku a Hospodárskom zákonníku. Obchodný zákonník sa stal predpisom založeným na princípe zmluvnej voľnosti a na dispozitívnej právnej úprave. Súčasnú právnu úpravu nekalej súťaže nájdeme v Hlave V v § 41 až §55 Obchodného zákonníka. Nekalá súťaž sa stala predmetom nie len súkromného, ale aj verejného práva (Vozár, 2011, s. 140)

2. NEKALÁ SÚŤAŽ PODĽA OBCHODNÉHO ZÁKONNÍKA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Ústava Slovenskej republiky garantuje, že hospodárstvo Slovenskej republiky je založené na princípoch sociálne a ekologicky orientovanej trhovej ekonomiky a chráni a podporuje hospodársku súťaž. Hospodársku súťaž upravujú a dopĺňajú osobitné zákony (Škreko, 2006, s. 963).

Súťažné prostredie vzniká zo zápolenia súťažiteľov a vo vzťahu súťažiteľov k spotrebiteľom na základe potreby spoločnosti. Konkurenčné zápolenie nemôže zákon dovoliť, ani úplne obmedziť alebo zakázať. Súťažné správanie sa prejavuje v zápolení jednotlivých súťažiteľov v priestore relevantného trhu. To znamená, že súťažný vzťah je ovplyvňovaný zákonom, ale zákonodarca musí reagovať na vývoj trhu a správania sa subjektov. Tento vzťah vzniká medzi subjektmi, ktoré si medzi sebou navzájom konkurujú s cieľom dosiahnutia zisku a nie z predpokladu, že to umožnil zákon. Zákon umožňuje slobodu subjektov v súťažnom konaní pri dodržiavaní pravidiel hospodárskej súťaže. Tieto pravidlá predstavujú takzvané všeobecne záväzné právne predpisy ako napríklad zásady poctivého obchodného styku. Súťažným vzťahom môžeme pomenovať taký vzťah, „kedy zisku jednej strany zodpovedá strata druhej strany.“⁶ Súťažný vzťah môže pozostávať z podnikateľov, ktorými sú právnické osoby, či fyzické osoby s oprávnením na výkon podnikania podľa osobitného predpisu. Ďalšie subjekty, ktoré môžu vstúpiť do tohto vzťahu sú akcionári, fyzické osoby vykonávajúce slobodné povolanie - umelci, spotrebiteľia vo vzťahu k súťažiteľom (Škreko, 2006, s. 964).

Protiprávne konanie je také konanie, ktoré porušuje alebo ohrozuje spoločenskú funkciu hospodárskej súťaže napríklad obmedzením, skreslením a vylúčením. Z tohto hľadiska môžeme rozlíšiť konanie, ktoré súťaž obmedzuje alebo vylučuje a konanie, ktoré súťaž skresľuje. Vzťahom, ktoré hospodársku súťaž obmedzujú a vylučujú, sa zaoberá právo proti obmedzeniu súťaže - protimonopolné právo. Toto právo je charakteristické princípom podriadenosti realizovanej vo verejnoprávnej rovine.

Vzťahmi, ktoré súťaž skresľujú sa zaoberá právo proti nekalej súťaži - právo na ochranu proti nekalej súťaži. Pre oblasť práva proti nekalej súťaži je charakteristická rovnosť subjektov v súkromnoprávnej rovine (Škreko, 2006, s. 965).

---

⁶ ŠKREKO, A: *Právo proti nekalej súťaži na Slovensku a súčasný stav harmonizácie*. Justičná revue, 58, 2006, č. 6- 7, s. 964

Protimonopolné právo upravuje zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže, v znení neskorších predpisov. Právna úprava nekalej súťaže je obsiahnutá v Obchodnom zákonníku č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov v hlave o hospodárskej súťaži. Škreko, A. uvádza : „Prepojenie uvedených právnych predpisov vychádza i priamo z textu Obchodného zákonníka, ktorý rozčleňuje zneužitie účasti na hospodárskej súťaži na vyššie uvádzané skupiny (nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže a nekalú súťaž) a v prípade obmedzovania súťaže odkazuje na osobitný predpis, teda zákon o ochrane hospodárskej súťaže.“⁷ Zákon o ochrane hospodárskej súťaže upravuje ochranu trhu pred nedovoleným obmedzením hospodárskej súťaže, a to pred dohodou obmedzujúcou súťaž nazývanou kvartelovou dohodou a pred zneužívaním dominantného postavenia na trhu (Škreko, 2006, s. 965).

Ochranu proti nekalej súťaži sa možno domáhať len v prípade, že naplnenie nekalosúťažného konania došlo na území Slovenskej republiky alebo v prípade, že sa účinky takéto konania prejavili na území Slovenskej republiky. V prípade, že by k nekalosúťažným účinkom došlo na území Slovenskej republiky, ale prejavili by sa zahraničí, nebude sa postupovať podľa práva v Slovenskej republike. Ak medzinárodná zmluva neustanovuje inak, tak podľa práva štátu, kde účinky nastali (Škreko, 2006, s. 966).

Výraz „nekalá súťaž“ predstavuje súťaž v hospodárskom zmysle. Nekalou súťažou podľa Obchodného zákonníka č. 513/1991 je „konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom.“⁸ Nekalá súťaž je postavená na generálnej klauzule a na jednotlivých špecifických skutkových podstatách nekalej súťaže. Generálna klauzula vymedzuje nekalú súťaž „ako konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom.“⁹ Generálna klauzula je založená na naplnení troch podmienok, a to: musí ísť o konanie v hospodárskej súťaži, toto konanie musí byť v rozpore s dobrými mravmi súťaže a musí byť spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Tieto znaky musia byť naplnené aj vtedy, ak pôjde o jednotlivé skutkové

---

⁷ ŠKREKO, A: *Právo proti nekalej súťaži na Slovensku a súčasný stav harmonizácie*. Justičná revue, 58, 2006, č. 6- 7, s. 966

⁸ *Obchodný zákonník č.513/1991 Z. z. v znení zmien a doplnkov*

⁹ ŠKREKO, A: *Právo proti nekalej súťaži na Slovensku a súčasný stav harmonizácie*. Justičná revue, 58, 2006, č. 6- 7, s. 967

podstaty nekalej súťaže. Konania podľa jednotlivých skutkových podstát budú nekalosúťažnými, ak budú naplnené všetky znaky generálnej klauzuly. Konanie, ktoré napĺňa znaky nekalosúťažného konania uvedené v generálnej klauzule, musíme posudzovať ako konanie nekalosúťažné, a to aj v prípade, že takéto konanie musíme zaradiť pod niektorú skutkovú podstatu nekalej súťaže.

Medzi jednotlivé skutkové podstaty môžeme zaradiť klamlivú reklamu, klamlivé označenie tovaru a služieb, vyvolávanie nebezpečenstva zámeny, parazitovanie na povesti podniku, výrobkov alebo služieb iného súťažiteľa, podplácanie, zľahčovanie, porušovanie obchodného tajomstva a ohrozovanie zdravia a životného prostredia (Škreko, 2006, s. 967).

Klamlivá reklama

Medzi jednotlivé skutkové podstaty, ktoré uvádza Občiansky zákonník č. 513/1991 Z. z. patrí aj klamlivá reklama. Pojem reklama však vyššie uvádzaný zákon nevysvetľuje. Podrobnejšie vymedzenie reklamy je uvádzané v zákone č. 147/2001 Z. z. o reklame a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Táto skutková podstata nekalosúťažného konania obsahuje znak klamlivosti. Klamlivosť je spôsobilosť uviesť do omylu a pre naplnenie tejto skutkovej podstaty sa nevyžaduje úmysel dosiahnuť klamlivé pôsobenie. Je to ohrozujúci delikt, ktorý aj pri neovplyvnení ekonomického správania osôb môžeme označiť, že k naplneniu skutkovej podstaty došlo. Pravidlá pre posudzovanie klamlivosti reklamy sú bližšie konkretizované v ustanovení § 45 ods. 2. Pri posudzovaní je potrebné zohľadniť všetky znaky a to najmä informácie, ktoré sú v reklame obsiahnuté napríklad také, čo sa týkajú tovaru a služieb, ceny alebo spôsobu vypočítania a charakterom súťažiteľa (Suchoža, 2007, s. 141).

Klamlivé označenie tovaru a služieb

Jedna z ďalších skutkových podstát nekalosúťažného konania je klamlivé označenie tovaru a služieb. Klamlivým označením sa rozumie označenie, ktoré môže vyvolať v hospodárskom styku klamlivú domnienku. Pre posúdenie klamlivosti tovaru platia podobné podmienky ako pri klamlivej reklame. Pre naplnenie klamlivého označenia stačí hrozba oklamania, k oklamaniu ani nemusí dôjsť a nevyžaduje sa dosiahnutie prospechu na úkor iných. Postačujúcim k naplneniu skutkovej podstaty

podľa generálnej klauzuly je privodenie ujmy iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Klamlivé označenie môže byť priame alebo nepriame. Priame klamlivé označenie je napríklad výslovne uvedený klamlivý názov. Za nepriamo klamlivé sa považuje napríklad označenie v cudzej reči. Klamlivým označením môže byť vyvolanie mylnej domnienky, že takto označený tovar alebo služby vykazujú osobitné charakteristické znaky alebo osobitnú akosť. Za klamlivé sa podľa § 46 ods. 2 považujú aj označenia, ktoré obsahujú aj dodatok na odlíšenie od pravého pôvodu a sú spôsobilé vyvolať o pôvode alebo povahe tovaru alebo služieb mylnú domnienku. V zákone sa uvádzajú príklady takýchto dodatkov na odlíšenie, a to druhy, typ, spôsob alebo variant. Na ochranu pred touto nekalou súťažou je potrebné pozornosť venovať aj zákonu č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označeniach výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákonu č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov a zákonu č. 132/1989 Zb. o ochrane práv k novým odrodám rastlín a plemenám zvierat. Ochrana podľa týchto a ďalších zákonov, ktorá je založená na zápise rozhodujúcich skutočností v príslušnom registri, pomáha zabrániť využitiu týchto označení iným ako oprávneným subjektom (Suchoža, 2007, s. 143).

Vyvolanie nebezpečenstva zámieny

Vyvolanie nebezpečenstva zámieny ako skutková podstata § 47 pozostáva z troch častí:

- z použitia obchodného mena alebo osobitného označenia podniku, ktoré používa právom už iný súťažiteľ,
- použitie osobitných označení podniku, alebo osobitných označení alebo úpravy výrobkov, výkonov alebo obchodných materiálov podniku,
- napodobenie cudzích výrobkov, ich obalov alebo výkonov, okrem prípadov, ak by išlo o napodobenie v prvkoch, ktoré sú už z povahy výrobku funkčne, technicky alebo esteticky predurčené a napodobovateľ urobil všetky opatrenia, ktoré od neho možno požadovať, aby nebezpečenstvo zámieny vylúčil alebo aspoň podstatne obmedzil.

K naplneniu tejto skutkovej podstaty dôjde, ak nastane objektívna hrozba vzniku zámieny, a to aj v tom prípade, či k zámene skutočne došlo alebo nie (Suchoža, 2007, s. 145).

Parazitovanie na povesti

Táto skutková podstata umožňuje ochranu povesti podniku, jeho výrobkov a služieb pred jej zneužívaním inými súťažiteľmi. Dôležitým predpokladom na ochranu povesti podniku je povest' podniku, známosť v okruhu zákazníkov a nielen právne existujúci podnik bez podnikateľských aktivít. Parazitovanie na povesti je založené na subjektívnom momente, to znamená, že musí ísť o úmyselné konanie. Využitie povesti podniku, výrobkov a služieb iného súťažiteľa sa robí s cieľom získania prospechu pre seba alebo iných (Suchoža, 2007, s. 146).

Podplácanie

Vymedzenie skutkovej podstaty a ochranných prostriedkov podplácania nájdeme zakotvené v Obchodnom zákonníku č. 513/1991 Z. z. znení zmien a doplnkov v § 49 ako aj v Trestnom zákone č.300/2005 v znení neskorších predpisov §332. K naplneniu skutkovej podstaty môže nastať aktívnym konaním alebo pasívnym konaním v momente, keď osoba súťažiteľa žiada, dá si sľúbiť alebo príjme akýkoľvek prospech od iného súťažiteľa. Konania, akým je podplácanie sa možno dopustiť iba zavinene, a to úmyselne. K naplneniu skutkovej podstaty podplácania je potrebné, aby išlo o podplácanie pri hospodárskej súťaži v súťažnom styku. Podplácanou osobou, ktorá je buď členom štatutárneho orgánu, alebo iného orgánu iného súťažiteľa. Môže to byť aj osoba, ktorá je v pracovnom alebo v obdobnom pomere k inému súťažiteľovi. To, či osoba je členom iného orgánu iného súťažiteľa sa posudzuje podľa úpravy jednotlivých foriem obchodných spoločností, spoločenských zmlúv, stanov, štatútov a iných vnútroorganizačných dokumentov. Obdobný pomer môže znamenať aj rodinný vzťah. Ktorýkoľvek prospech, či už ide o materiálny, alebo morálny napríklad nejaké vyznamenanie, sa môže brať ako podplácanie len v prípade naplnenia skutkových podstát. Pre ich naplnenie sa vyžaduje, aby súťažiteľ ponúkol, sľúbil alebo poskytol prospech za účelom dosiahnutia prednosti na úkor iného súťažiteľa. Pasívne podplácanie je konanie, keď osoba od iného súťažiteľa žiada, dá si sľúbiť alebo príjme akýkoľvek prospech. Môže byť realizované priamo alebo nepriamo. Aktívne a pasívne podplácanie je naplnené bez ohľadu na to, či bol dosiahnutý účel, ktorý bol sľubovaný (Suchoža, 2007, s. 147).

Zľahčovanie

Jednotliví súťažitelia, spotrebitelia ale aj kultúra hospodárskej súťaže sa chránia práve touto skutkovou podstatou. Zľahčovanie je možné vymedziť aj ako zákaz osočovania, ohovárania alebo znižovania vážnosti súťažiteľa. Podľa § 50 sa za nedovolené považuje zľahčovanie prostredníctvom nepravdivých údajov, ale aj prostredníctvom pravdivých údajov. Uvádzané pravdivé alebo nepravdivé údaje musia byť spôsobilé privodiť ujmu súťažiťovi. Pre naplnenie skutkovej podstaty sa nevyžaduje, aby súťažiteľ takúto ujmu aj utrpel. Postačujúca je, že mu takáto ujma hrozí. Ujmou sa rozumie škoda, ktorá by bola majetkovou ujmou vyčíslenou v peniazoch alebo nemajetkovou ujmou. Pod pojmom uvedením údajov sa rozumie ich napísanie, vyobrazenie, vyslovenie. K naplneniu skutkovej podstaty nedôjde, ak budú uvádzané nepravdivé údaje, ktoré sa týkajú jeho osoby. Zľahčovania sa môže dopustiť len súťažiteľ a obeťou môže byť tiež len súťažiteľ, avšak nie spotrebiteľ. Postihnutý súťažiteľ zľahčovaním zo strany iného súťažiteľa má možnosť brániť sa rovnakým spôsobom. Ak by toto konanie napĺňalo znaky skutkovej podstaty zľahčovania a súťažiteľ by k tomu bol donútený okolnosťami, nepovažuje sa to za nekalosúťažné konanie. Išlo by o oprávnenú obranu, a tá oslobodzuje súťažiteľa od zodpovednosti. K naplneniu skutkovej podstaty nedochádza pri porovnávacej reklame a tovarových testoch. Pri týchto typoch dochádza k porovnávaniu výrobkov, služieb a výkonov dvoch viac súťažiťov. Osobitným druhom porovnávacej reklamy v našej úprave je superlatívna reklama. Superlatívna reklama tvrdí, že výrobok určitého súťažiteľa je najlepší a ostatné výrobky od iných súťažiťov sú horšie. Superlatívna reklama sa nepovažuje za nekalosúťažné konanie, ak je postavená na obvyklom reklamnom preháňaní. Nenastáva tu ani rozpor s dobrými mravmi, ak by sa v superlatívnej reklame použili neoverené tvrdenia (Suchoža, 2007, s. 148).

Porušenie obchodného tajomstva

Naplnenie skutkovej podstaty porušenia obchodného tajomstva môže nastať v prípade, keď konajúci svojím konaním sprístupní, oznámi a zverejní inej osobe neoprávnene obchodné tajomstvo, ktoré sa môže využiť v hospodárskej súťaži. Ak nadobúdateľ licencie v rozpore so zmluvou oznámi iným osobám podklady a informácie, bude to takzvané neoprávnené oznámenie. Úmyselným zverejnením sa

rozumie sprístupnenie obchodného tajomstva a neúčinná ochrana obchodného tajomstva. Ak konajúci odovzdá informácie, ktoré tvoria obchodné tajomstvo inému podnikateľovi a ten ho začne využívať pri výrobe svojich výrobkov, môžeme to pomenovať ako využitie obchodného tajomstva. Naplnenie tejto skutkovej podstaty je len vtedy, keď pôjde o konanie pri ktorom budú oznámené, sprístupnené informácie, ktoré sú obchodným tajomstvom v zmysle § 17. Tieto informácie sú využiteľné v hospodárskej súťaži a sú získané nekalým spôsobom. Osobu, ktorá sa dopustí porušenia obchodného tajomstva zákon vymedzuje ako konajúci, ktorému bolo obchodné tajomstvo zverené, inak prístupné a ten ho využije, neoprávnene sprístupní a využije. Porušením obchodného tajomstva sa ďalej dopustí aj ten, kto neoprávnene oznámi, sprístupní alebo využije obchodné tajomstvo, o ktorom sa dozvedel:

- vlastným konaním priečiacim sa zákonu,
- cudzím konaním priečiacim sa zákonu.

Ochrany sa môže domáhať osoba, ktorej práva boli nekalosúťažným konaním porušené a ohrozené (Suchoža, 2007, s. 150).

Ohrozenie zdravia a životného prostredia

Jednou z podmienok k naplneniu tejto skutkovej podstaty je, aby k ohrozeniu zdravia a životného prostredia došlo v rámci hospodárskej súťaže. Postihovaný je taký súťažiteľ, ktorý pri konaní skresľuje podmienky a snaží sa získať výhody alebo prospech pri vykonávanej súťaži. Skresľovanie podmienok hospodárskej súťaže môžeme vysvetliť tak, že súťažiteľ prevádzkuje výrobu, pričom pri výrobnom procese sa dopúšťa napríklad porušenia technologických postupov, ktoré môžu ohroziť životné prostredie alebo zdravie. Porušovanie týchto technologických postupov nemusia priamo ohrozovať životné prostredie a zdravie, ale môže to znamenať produkciu výrobkov, ktoré budú ohrozovať životné prostredie alebo zdravie. Uvádzanie takýchto výrobkov ohrozujúcich záujmy ochrany zdravia alebo životného prostredia je právom postihované. Táto skutková podstata je koncipovaná ako ohrozujúci delikt, ktorému k naplneniu postačí ohrozenie chránených záujmov. To znamená, že nemusí prebehnúť uskutočnenie ujmy na zdraví alebo na životnom prostredí. § 52 sa však vzťahuje len na ohrozené záujmy zdravia a životného prostredia, ktoré sú chránené zákonom. Predpokladom je existencia zákona, ktorý takého správanie zakazuje, alebo prikazuje v

záujme ochrany životného prostredia alebo zdravia. K naplneniu skutkovej podstaty dôjde pri porušení tohto zákona. Pre naplnenie skutkovej podstaty sa nevyžaduje úmysel súťažiteľa, postačí, ak toto konanie môže vyvolať ujmu na zdraví alebo životnom prostredí. Pravdaže, je potrebné aby bol naplnený aj motív konania súťažiteľa. K naplneniu skutkovej podstaty dôjde aj v prípade, že súťažiteľ nezíska prospech na úkor iných súťažiteľov a spotrebiteľov. Ochrana pred týmto nekalosúťažným konaním má iný súťažiteľ a spotrebiteľ, ktorých práva boli porušené (Suchoža, 2007, s. 151).

2.1 Ochrana proti nekalej súťaži

Ak súťažiteľ koná v rozpore s ustanoveniami o nekalej súťaži, ak naplní generálnu klauzulu nekalej súťaže a zároveň niektorú zo skutkových podstát nekalej súťaže, jeho konaním sa dopustí nekalosúťažného deliktu. V tomto prípade nastupuje povinnosť porušiteľa práva smerom k dotknutému subjektu, aby sa konania zdržal a odstránil nevyhovujúci stav. Osoby, ktoré sú dotknutými osobami, sa môžu domáhať zadosťučinenia. Takéto zadosťučinenie môže byť poskytnuté v peniazoch, v náhrade škody a vo vydaní bezdôvodného obohatenia.

Na základe zákona majú subjekty možnosť pri porušení a ohrození ich práv uplatniť si nárok na zdržanie sa nekalosúťažného konania, nárok na odstránenie nevyhovujúceho stavu, nárok na primerané zadosťučinenie, nárok na náhradu škody a nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (Škreko, 2006, s. 967).

Nároky sa od seba navzájom líšia. Preventívnu povahu má zdržovací nárok a smeruje proti prekračovaniu v konaní. Odstraňovací nárok vzniká v momente, keď konanie nastalo a smeruje k odstráneniu zdroja účinkov nevyhovujúceho konania. Spotrebiteľia a súťažiteľia majú nárok na uplatnenie nárokov, v prípade že ich práva boli nekalou súťažou porušené alebo ohrozené. Možnosť spotrebiteľov domáhať sa ochrany proti nekalosúťažnému konaniu je obmedzená, môžu svoje nároky uplatňovať v prípadoch naplnenia skutkových podstát klamlivej reklamy, klamlivého označenia tovaru a služieb, vyvolávania nebezpečenstva zámieny, ohrozenia zdravia a životného prostredia, ako aj generálnej klauzuly. Ochrany sa môžu domáhať aj právnické osoby, ktoré sú oprávnené hájiť záujmy súťažiteľov a spotrebiteľov. Táto ochrana práv je obmedzená na práva vyplývajúce zo skutkových podstát klamlivej reklamy, klamlivého označovania tovaru a služieb, vyvolávania nebezpečenstva zámieny, ohrozenia zdravia a

životného prostredia, aj generálnej klauzuly. Nárok je možné uplatniť len zdržovací a odstraňovací (Škreko, 2006, s. 967).

Zo zákona poznáme pojem inštitút zákazu kumulácie žalôb, ktorý znamená, že ak sa začalo konanie v spore, týkajúce sa prípadov, na ktoré sa zákaz kumulácie žalôb vzťahuje, nie sú prípustné žaloby ďalších oprávnených osôb pre tie isté nároky. Tieto osoby môžu byť pripojené k začatému sporu ako vedľajší účastníci. Rozsudky, ktoré sa stali právoplatné a boli vydané súdmi týkajúce sa nárokov, sú účinné aj pre ďalších oprávnených. Zákaz kumulácie žalôb je tiež obmedzený podľa zákona, a to na uplatňovanie nárokov na zdržanie sa konania a na nárokov na odstránenie nevyhovujúceho stavu. Ak by sa chcel súťažiteľ alebo spotrebiteľ domáhať nároku na náhradu škody, na vydanie bezdôvodného obohatenia a nároku na primerané zadosťučinenie, môže tak spraviť osobitnou žalobou samostatne (Škreko, 2006, s. 968).

2.2 Stav korupcie v Slovenskej republike

„Prieskum Svetovej banky (2000) potvrdil, že korupcia v SR sa vyskytuje v oblastiach, kde je voľnosť v rozhodovaní vysoká. Môžeme vo všeobecnosti hovoriť o „zlých“ rozhodnutiach, ktorých príčinou mohol byť osobný, respektíve iný prospech, nátlak nadriadených, politický nátlak, ale tiež nesplnenie kvalifikačných predpokladov, nevedomosť a nezodpovednosť kompetentných osôb. Ako príklad z prieskumu verejnej mienky uvádzame:

Registrácia podnikateľských činností: Medzi firmami, ktoré boli v styku s úradom Obchodného registra na Slovensku 15 % uviedlo, že zaplatili určitý úplatok a menej ako 40 % hodnotilo priaznivo kvalitu. Navyše Obchodný register patrí medzi organizácie s najvyššími úplatkami, v priemere viac ako 6000 Sk.

Licencie na dovoz, vývoz a iné licencie: Takmer 15 % podnikateľov skúmanej vzorky získalo licenciu na vývoz v priebehu dvoch rokov, ktoré predchádzali prieskumu, kým pri licenciách na vývoz iba 21 percent.

Z tých, čo sa snažili získať licenciu na dovoz alebo vývoz v priebehu predchádzajúcich dvanástich mesiacov, každý tretí sa stretol s úplatkárstvom. Navyše, aj keď malé firmy sa menej často uchádzali o licenciu na dovoz alebo vývoz, tie, čo sa o ňu pokúšali, sa častejšie stretávali s úplatkárstvom.

Väčšina podnikateľov - 74 % v súvislosti s licenciou na vývoz a 63 % s licenciou na dovoz označila proces prideľovania licencie za transparentný. Údaje však naznačujú, že hoci transparentnosť pomáha obmedzovať prax dávania úplatkov - u podnikateľov, podľa ktorých je proces prideľovania licencie na dovoz netransparentný, je pravdepodobnosť, že dali úplatok, viac než dvojnásobne vyššia. Transparentnosť nestačí na to, aby zabezpečila prideľovanie licencií bez korupcie: viac než jeden z piatich podnikateľov, ktorí označili proces ako transparentný, tiež povedal, že na získanie licencie na dovoz alebo vývoz zaplatil úplatok.

Viac ako polovica podnikateľov, ktorí získali licencie na vývoz alebo dovoz, uviedla, že na získanie licencií využila známosti, politický vplyv alebo priamo úplatok.

Dvadsaťtri percent podnikateľov, ktorí získali iné typy licencií (napríklad licencie pre maloobchodný predaj), uviedlo poskytnutie úplatku a hodnotenie kvality bolo nízke - menej ako jeden zo štyroch podnikateľov dal priaznivé hodnotenie kvality.

Stavebné povolenia: Stavebné povolenia dopadli v súvislosti s hodnotením 21 orgánov a služieb, ktoré prieskum podnikateľov hodnotil z hľadiska úplatkárstva, takmer najhoršie. Viac ako 30 % podnikateľov, ktorí boli za posledných dvanásť mesiacov s príslušným úradom uviedlo, že dali úplatok a iba 28 % mu dalo priaznivé hodnotenie za kvalitu.

Požiarne inšpekcia: Približne 14 % podnikateľov, ktorí prišli do kontaktu s požiarne inšpekciou, uviedlo, že zaplatili úplatok, pričom malé firmy platili častejšie. Hodnotenie kvality však bolo lepšie než u iných. Viac ako 60 % podnikateľov sa vyjadrilo priaznivo.

Úrad ochrany životného prostredia: Jeden z ôsmich podnikateľov v styku s úradom ochrany životného prostredia uviedol, že zaplatil úplatok a hodnotenie kvality bolo dosť nízke, keď menej ako 40 % uviedlo uspokojivé vybavenie.

Certifikačný úrad: Viac ako 30 % firiem (u malých firiem 38 %), ktoré boli v kontakte s certifikačným úradom, uviedlo zaplatenie úplatkov a iba každá štvrtá firma dala tejto organizácii priaznivé hodnotenie kvality.

Štátna obchodná inšpekcia: Viac ako 27 % firiem kontaktujúcich úrad uviedlo zaplatenie úplatkov (u malých firiem 30 %) a menej ako tretina mu dala priaznivé ohodnotenie kvality.

Úrad bezpečnosti práce: Trinásť percent podnikateľov s kontaktom s úradom bezpečnosti práca uviedlo zaplatenie úplatku. Polovica podnikateľov dala tomuto úradu priaznivé hodnotenie kvality.

Dane: Deväť percent podnikateľov, ktorí boli v kontakte s daňovým úradom, uviedlo zaplatenie úplatku, menej ako 40 % mu dalo priaznivé ohodnotenie.

Clá: Každý tretí podnikateľ, ktorý bol v styku s colnými úradmi, uviedol zaplatenie úplatku a iba 17 % im dalo priaznivé ohodnotenie kvality, čo bolo jedno z najhorších hodnotení vo vzorke. Hoci niektoré úplatky boli veľmi vysoké - jeden bol podľa oznámenia 100 000 Sk - medián veľkosti úplatku je relatívne nízky.

Fond národného majetku SR: 41 % privatizovaných podnikov uviedlo, že korupcia vo Fonde národného majetku je veľmi rozšírená a ďalších 33 % uviedlo, že korupcia tu existuje, ale nevedia posúdiť jej rozsah. Menej než 2 % privatizovaných podnikov uviedlo, že korupcia vo Fonde národného majetku SR neexistuje.

Dotácie: Každý piaty podnikateľ uviedol, že dostal od štátu určitú formu dotácií. Spomedzi týchto 12 % uviedlo, že zaplatili úplatky, aby dostali dotácie, vždy v kombinácii s politickým vplyvom alebo konexiami cez priateľov alebo príbuzných. Šesťdesiatjeden percent uviedlo, že proces bol transparentný, čo znamená, že takmer dvaja z piatich uviedli opak. Na otázku, koľko treba zaplatiť, aby bolo možné získať dotácie, väčšina uviedla, že za 10 % dotácie je potrebné dať ako úplatok. Hoci „iba“ 10 - 12 % priznalo, že zaplatili úplatky na získanie dotácií, proces bol podkopávaný aj inými spôsobmi. Takmer 40 % priznalo, že pri získaní dotácií využili priateľov alebo príbuzných a 7 % priznalo, že využili politický vplyv.

Aj keď sa od roku 1999, keď sa zbierali údaje pre uvedený prieskum, prijali niektoré opatrenia s protikorupčným efektom (napríklad zmena v systéme licencií na dovoz a vývoz), stále ešte existuje mnoho situácií, ktoré vytvárajú priestor pre korupciu. Úplatky, ktoré podnikatelia uvádzali v uvedenom prieskume, boli v rozpätí 40 až 500 000 Sk, pričom najväčšie boli zaplatené v oblasti bankových služieb, licencií na dovoz a vývoz, súdov, telekomunikácií a daní. Súdny a bankové služby boli príjemcami najvyšších priemerných úplatkov a mali najvyšší medián úplatkov. To rovnako dokumentuje, že voľnosť v rozhodovaní je zdrojom značných korupčných príjmov.¹⁰

---

¹⁰ BEBLAVÁ, ZEMANOVIČOVÁ, 2003. *Protikorupčné nástroje*. Bratislava: Róbert Vyco., 2003, 279 - 280 s. ISBN: 978-80-89041-67-1

3. POROVNANIE FUNGOVANIA PRAVIDIEL SÚŤAŽE V OBCHODNOM STYKU ZÁPADNEJ EURÓPY S NEDODRŽIAVANÍM VO VÝCHODNEJ EURÓPE

Spoločensky zodpovedné správanie je najdôležitejším faktorom vo všetkých sférach podnikateľských aktivít a dokáže výrazne ovplyvniť hodnotenie výsledku podnikania. Podnikanie, ktoré podniky vykonávajú s nezodpovedným prístupom, môže spôsobiť ekologickú katastrofu, deštruovať trh alebo poškodiť zákazníka. Celospoločenské opodstatnenie má v ekonomickej sfére mravnosť a zodpovednosť z možnosti znižovania nákladov sociálnych neúspechov (Rolný, 2008, s. 58).

Morálne faktory majú na spoločnosť vplyv, ktorými sa stáva spoločnosť ekonomicke menej nákladná. Znižuje výdavky potrebné na politikov, justíciu, väzenie, ktoré predstavujú formy donucovacích prvkov a dodatočné náklady spojené s vzniknutými škodami na základe nezodpovedného správania v podnikaní. Hovoríme o problematike vo vzťahu verejného a súkromného sektora, problém moci a politických tlakov v ekonomickej sfére a aký vplyv má spoločenská mienka na podnikateľské aktivity. Základnou podmienkou zodpovednosti je sloboda bez vonkajšieho donútenia. Zodpovednosť sa pravdaže viaže na konkrétne prostredie, špecifické podmienky a charakter. Morálna zodpovednosť znamená, že som zodpovedný za svoje rozhodnutia, chovanie a skutky, ktoré zaručujú požiadavku zákonnosti nášho správania. Podľa teórie o predvídateľných dôsledkoch Maxa Webera pri etickom rozhodovaní musíme mať na pamäti aj dôsledky nášho konania a s tým spojené prevzatie zodpovednosti. Každý, kto vydáva politické alebo ekonomické rozhodnutia sa musí zodpovedať z motívov, ktoré určujú jeho myšlienky, ale aj musí vedieť odhadnúť jeho dôsledky a následky na všetky zúčastnené osoby. Lawrence Kohlberg vo svojich výskumoch dospel k názoru, že každý človek vstupuje do rozhodovacieho procesu na základe svojej morálnej vyspelosti. Uverejnil model šiestich stupňov morálneho rastu. Tento model sa v podnikateľskej etike používa na podporu etického rozhodovania v podnikoch. Rozdiel medzi jednotlivými stupňami je v odlišnom spôsobe uvažovania o etických problémoch (Rolný, 2008, s. 59).

Prvý stupeň pomenoval odmena a trest. Jednotlivec si uvedomuje čo na základe zákona môže a čo nemôže. Snahou je uskutočnenie vlastných cieľov, vyhnúť sa trestu a

prispôbiť sa reprezentantom moci. Morálka je pri tomto stupni silne viazaná (Rolný, 2008, s. 60).

Druhý stupeň pomenoval účelové myslenie. Človek pre dosiahnutie svojich cieľov rešpektuje a uznáva potreby ostatných. Existuje schopnosť jednotlivca vcítiť sa do situácie druhého a spoznáva, ktoré záujmy sa nemusia stotožňovať so záujmami iných.

Tretím stupňom je zhoda s ostatnými. Vysvetľuje pojmy ako priateľskosť, slušnosť, zdvorilosť, ktoré sú typické pre tento model morálneho rastu jednotlivca. Jednotlivec chce splniť to, čo od neho blízki očakávajú, chce im pomôcť. Orientuje sa na skupiny, ktoré sú pre neho dôležité ako rodina, kolegovia a známy.

Štvrtým stupňom je orientácia na spoločnosť. Podpora spoločenského systému a prispôbovanie svojich cieľov záujmu spoločnosti s vedomím svojej morálnej povinnosti. S princípmi a zákonmi je stotožnený a cíti zodpovednosť pre ich plnenie.

Piatym stupňom je sociálny dohovor a individuálne práva. Svoje správanie a správanie ostatných posudzuje v spoločnosti ako celku. Nesmie byť utláčané právo žiadneho jednotlivca. Typickými hodnotami pre tento model sú sloboda, demokracia, spravodlivosť.

Posledným šiestym stupňom sú etické princípy. Človek pri svojich rozhodnutiach vychádza z etických princípov, ktoré sa vzťahujú na človeka, prírodu a spoločnosť. Je to stav, kedy si jednotlivec uvedomuje zodpovednosť za ľudstvo ako celok. Pre všetkých ľudí rovnaké práva, humanita, ľudská dôstojnosť, hľadanie spoločenských hodnôt ľudstva (Rolný, 2008, s. 61).

Podnikateľské prostredie je súborom, ktorý v sebe zahŕňa komplex záujmov, vzťahov a väzieb aktérov. Každá ekonomika obsahuje jednotlivca, podnik, spoločenské inštitúcie, organizácie, ekonomický systém na svojej úrovni a na základe svojho morálneho hľadiska. Zmysel podnikateľskej činnosti podnikov je dosiahnutie zisku. Ekonomický mechanizmus sa dosiahnutím zisku nekončí a zisk sa stáva prostriedkom na dosiahnutie iných cieľov ako napríklad skvalitnenie výrobkov a služieb. Podnik sa tým pádom podieľa na dosiahnutí a skvalitnení života celej spoločnosti. Vzťah podniku a zisku a spôsobu jeho dosiahnutia je významným ukazovateľom spoločenskej zodpovednosti a zmyslu pre etické chovanie (Rolný, 2008, s.62).

Ak hovoríme o legálnom a čestnom podnikaní môžeme taktiež hovoriť o nelegálnom a nečestnom podnikaní. Existujú pojmy ako čierna a šedá ekonomika. Čierna ekonomika predstavuje kriminálne aktivity, prostitúciu, pašovanie, distribúciu a predaj drog, krádeže, finančné podvody, daňové úniky a práce načierno. V súčasnosti sa mnohokrát stretávame s pojmom organizovaný zločin, ktorý je v dnešnej dobe precízne a profesionálne organizovaný. Vzniká na základe dosiahnutia zisku bez možnosti postihu. Je špecifickým veľkou mierou informovanosti a takým špičkovým vybavením, ktoré nevlastnia ani štátne zložky. Podiel čiernej ekonomiky sa podľa expertov v súčasnosti v Ukrajine pohybuje v rozmedzí 40 až 60 % HDP. V roku 1999 ukrajinský miestny experti odhadli čiastku 150 miliárd hrivien, čo predstavuje 20 miliárd dolárov. Organizovaný zločin a jeho útoky sa stali globálnym problémom, ktorý je potrebné riešiť obranou (Rolný, 2008, s. 109).

Pojem šedá ekonomika možno zadefinovať mnohými definíciami. Šedú ekonomiku predstavuje tá oblasť hospodárskej činnosti, ktorá sa vyhýba plateniu daní. Obvykle býva prevedená na územie určitého štátu bez akýchkoľvek povolení a bez dodržiavania platných právnych predpisov štátu. Jedným z východiskových znakov šedej ekonomiky je, že fyzické osoby, podnikatelia, hospodárske subjekty, právnické osoby neplatia dane. Snahou a cieľom tejto šedej ekonomiky je vlastne túžba po rýchlo narastajúcom kapitále. V súčasnej dobe neexistuje ani jeden štát na zemi, kde by neexistovala šedá ekonomika. Šedá ekonomika vzniká v priestoroch jednotlivých štátoch odhadom od najnižšej hranice 10 % až do 50 % hrubého domáceho produktu. Hranica, ktorá je ešte relatívne nízka je v Nemecku a Veľkej Británii kde sa pohybuje od 6-12 % HDP. V Taliansku dosahuje až 30-40 % HDP. Vo viacerých rozvojových krajinách dosahuje 50 % HDP. Existuje snaha proti šedej ekonomike, no bohužiaľ, keďže je právne a morálne neakceptovaná, je v súčasnej dobe tolerovaná. Aj keď má šedá ekonomika negatívny vplyv na ekonomiku v štáte existujú plusy, ktoré vplyvajú pozitívne v rámci ekonomík. Má priaznivý vplyv na hospodárske oživenie, vyvolanie rastu HDP, zmierňuje dôsledky krízy zvyšovaním príjmov obyvateľstva, aj keď na úkor dobrých mravov a zákonnosti. Niektoré subjekty, ako malý a stredný podnikatelia, sa do tejto šedej ekonomiky dostávajú z dôvodu prežitia na trhu. Toto však neopravňuje a neospravedlňuje nikoho, kto sa prikláňa k týmto praktikám. Pre ovplyvňovanie etických

chýb v ekonomickej sfére hrá dôležitú úlohu prostredie, ktoré by malo byť stabilné a pevné (Rolný, 2008, s. 111).

Jedným z príkladov, s ktorým má Česká republika skúsenosť, je tunelovanie podielových a investičných fondov. Oproti tomu západná Európa počas 90. rokov zaznamenala jeden jediný prípad, kedy bol vedome poškodený podielový fond. Ekonomický mechanizmus neovplyvňuje len jeho prostredie, ale aj spoločenská mienka. Spoločenská mienka je etickým úsudkom, názorom na ktorej sú vytvorené základy každej demokratickej vlády. Škandály v spoločnosti môžeme chápať ako dôkaz, že spoločnosť vníma všetko, čo je v rozpore s dobrými mravmi (Rolný, 2008, s. 112).

Hospodárska kriminalita je kriminalita, proti hospodárskemu fungovaniu, pri ktorom dochádza k zneužívaniu hospodárskych nástrojov (Fryšták, 2007, s. 7). Spoločnosť Pricewaterhouse Coopers zverejnila v roku 2001 štúdiu o hospodárskej kriminalite v Európe. Aktérmi tejto štúdie bolo viac ako 3000 firiem, neziskových organizácií a štátnych orgánov z 15 krajín Európy. Podľa tejto štúdie 28 % firiem z celkového počtu bolo vystavených nejakému hospodárskemu podvodu. Najčastejším podvodom so 76 % bola sprenevera, na druhom mieste s 24 % bolo porušenie dôvery ako napríklad skreslenie účtovných výkazov a tretie miesto so 7 % mala počítačová kriminalita, s 5% korupcia (Rolný, 2008, s. 115).

Korupciu alebo úplatkárstvo by sme mohli vysvetliť dvojakým spôsobom. Ide o priame uplácanie alebo nepriame uplácanie. Priame uplácanie, ktoré nastáva v okamihu jednania z ruky do ruky. Nepriame uplácanie nastáva vtedy, keď sa využíva prostredník, alebo sú obdarované blízke osoby. Korupciu poznáme aj v iných podobách, ako príklad môžeme uviesť preťahovanie pracovníkov konkurenčných firiem s prisľúbením vyššieho ohodnotenia a rôznych iných výhod. Korupcia je veľmi vážnym problémom, ktorý postihuje nielen verejnú, ale aj súkromnú sféru (Rolný, 2008, s. 115).

Organizácia Transparency International sa zaoberá monitorovaním korupcie na celom svete. V roku 2000, ako uviedla Transparency International vo svojej správe, mali najlepšie hodnotenie severské krajiny. Ako najmenší spoločenský problém sa korupcia prejavila vo Fínsku, Dánsku, Švédsku, Novom Zélande, Singapure, Veľkej Británii. Medzi krajiny s najvyššou mierou korupcie zaradíme Nigériu, Bangladéš, Slovinsko, Chorvátsko, Srbsko, Čierna hora, Bosna a Hercegovina, Rusko, Rumunsko a Slovensko. Česká republika bola v roku 1997 z deväťdesiatich hodnotiacich štátov na

27. mieste, v roku 1998 to bolo 37. miesto, v roku 1999 to bolo 39. miesto a rok 2000 klesla na 42. miesto. Medzi oblasti, v ktorých sa korupcia najviac vyskytuje je štátna správa, oblasť polície, zdravotníctvo a školstvo. Každá jedna firma sa snaží získať štátnu zákazku, pretože je to lukratívna ponuka, ktorá so sebou prinesie nielen veľký objem peňazí, ale aj veľa nových kontaktov a prestíž. Verejná súťaž je jediný osvedčený nástroj k tomu, aby nedochádzalo ku korupcii. Pre štát sa dokážu vyrokovať najlepšie ceny a s najlepšou kvalitou, a tak zaistiť transparentnosť výberu. V praxi sa však výberové konania obchádzajú a tým vytvárajú priestor pre páchanie korupcie. V Českej republike existujú štyri spôsoby na obchádzanie výberové konania. Prvým spôsobom je časová tieseň, keď úrad zaradí zákazku do zvláštneho režimu. Zákon dovoľuje v prípadoch, ako je tento, konkurz nevypísať a osloviť len jedného záujemcu. Druhý spôsob je pomenovaný ako salámová metóda. Ide o obchádzanie zákona, keď sa zákazka rozpíše na viacero malých zákaziek, aby nepresiahla zákonom danú hranicu. Hranica, ktorú nesmie zákazka prekročiť, aby nemusel byť vypísaný konkurz je 500 000 Kč. Tretím spôsobom je zákazka na mieru, kedy úrad vyhlási výberové konanie s takými podmienkami, aby mohol vyhrať už konkrétny záujemca. Štvrtým spôsobom je víťaz z krovia, kedy úrad môže pri zvláštnych prípadoch postúpiť výzvu len určitým záujemcom. Osloví obmedzený okruh firiem, ktoré sa medzi sebou dohodnú, kto vyhrá. Tá firma, ktorá túto zákazku vyhrá, sa dohodne, že ostávajúce firmy zaradí do siete subdodávateľov alebo odmení určitým podielom zo zisku. Niekedy sa takého škandály rozprúdia okolo významných finančníkov a politikov, ktorých takého správanie stojí kariéru, slobodu a peniaze. (Rolný, 2008, s. 116).

3.1 Východná Európa - Rusko

Jednou z krajín východnej Európy v ktorej je veľká miera korupcie, je práve Rusko. Korupcia ako problém, s ktorým sa ľudstvo stretáva počas celej histórie, oslabuje moc v štáte a vyvoláva dojem, že je všetko dovolené. Všetky štáty sa musia usilovať o jej odstránenie. V Ruskej federácii sa v súčasnosti uskutočňuje protikorupčná kampaň, ktorá obsahuje tieto právne akty:

- výnos prezidenta RF z 19. mája 2008 „O opatreniach na boj proti korupcii“, v ktorých bola vytvorená Rada pre boj proti korupcii, podliehajúca prezidentovi RF,

- národný plán boja proti korupcii, schválený Výnosom prezidenta RF č. Pr-1568 z 31. júla 2008,
- federálny zákon RF č. 271-FZ z 25. decembra 2008 „O boji proti korupcii“,
- národná stratégia boja proti korupcii, schválená Výnosom prezidenta RF č. 460 z 13. apríla 2010,
- iné normatívne právne akty, zamerané na potláčanie korupcie v rôznych sférach života spoločnosti a štátu boli ratifikované najdôležitejšie medzinárodné dokumenty z tejto oblasti (Čentěš, 2010, s. 1238).

Boj proti korupcii sa v Ruskej federácii nešpecializuje len na vytvorenie protikorupčnej legislatívnej bázy, ale aj opatrenia, ktoré by mohli pomôcť k jej odstráneniu. V roku 2009 bol zavedený portál štátnych služieb pre verejnosť, ktorý má pomôcť občanovi s tým, aby nemusel navštevovať orgány výkonnej moci. Služby môžu občania využívať cez internet, čím sa minimalizuje priamy kontakt občana a úradníka. Korupcia v Ruskej federácii je závažným problémom, ktorý komplikuje normálne fungovanie všetkých spoločenských mechanizmov, snaží sa zabrániť modernizácii národnej ekonomiky, a tak v ruskej spoločnosti vyvoláva obavy a nedôveru. Aj napriek prijatým opatreniam je tento negatívny obraz Ruskej federácie vnímaný aj na medzinárodnej úrovni. Boj proti korupcii sprevádzajú systematické, ekonomické, právne, výchovné a iné ďalšie zmeny, ktoré sú dôležitým faktorom ovplyvnenia korupcie. Dôležitým a nevyhnutným prvkom pri boji proti korupcii je zavedenie trestnoprávnych opatrení, ktoré dokážu vyvolať hrozbu trestnej zodpovednosti. Ruský trestný zákon termín korupcia neuplatňuje. Ruské trestné právo uvádza pojem úplatkárstvo, ktoré obsahuje dve skutkové podstaty - prijímanie úplatku a podplácanie. Ruská federácia vytvorila viaceré závažné kroky na boj proti korupcii, a preto dúfajme, že dôjde k zníženiu miery korupcie v Ruskej federácii (Čentěš, 2010, s. 1239).

3.2 Obchodné jednanie v Rusku

Ruská strana sa na rokovanie precízne pripravuje. Odporúča sa obstarat' si predtým všetky potrebné informácie o partnerovi a poznať materiály a technické postupy výrobkov. Ruského partnera netreba podceňovať, potrpia si na ceremonialnosť a byrokratické procedúry. Dôležitou súčasťou sú pre nich neformálne rozhovory počas ktorých sa snažia partnera spoznať. Rusi takmer vždy rokujú v tíme. Sú veľmi trepezliví,

ich snahou je dlhým rozhovorom znervózniť protivníka. Nie je časté, že k dohode dôjde na prvej schôdzi. Dokážu byť srdeční a zdvorilí, no nemajú záujem vyhovieť svojmu protivníkovi, a preto vystupujú chladne. Kompromis je pre nich známku slabosti. Ich rokovania sú založené na arogantnom správaní, urážlivom a drzom jednaní, čím sa snažia protivníka nastrašiť. Je to ich osvedčená taktika, ktorá Vás v prípade záujmu o obchod nevystraší natoľko, aby ste sa znovu nestretli. Súdne spory sa neoplatia riešiť s ruskou stranou, pretože ruská strana súdne spory marí. Konflikty im vôbec nevadia. Pri podpise zmluvy si väčšinou vynútiť nejakú špeciálnu požiadavku. Vyjednávanie začínajú s neprijateľnými požiadavkami, čím si vytvárajú priestor pre ústupky (Gullová, 2011, s. 66, 67).

3.3 Západná Európa - Nemecko

Nemecko, krajina západnej Európy, je presným protikladom porušovania obchodných praktík a práve z tohto hľadiska je krajinou, ktorá by mala byť vzorom pre vydanie samostatnej kodifikácie práva proti nekalej súťaži. V Nemecku v roku 2004 došlo k celkovej rekodifikácii práva proti nekalej súťaži. Do tohto prevratného obdobia platil v Nemecku takmer sto rokov zákon o nekalej súťaži z roku 1909.

Právna úprava proti nekalej súťaži v Nemecku vychádzala z francúzskeho vzoru. Základom právnej úpravy bola generálna klauzula, ktorá bola postavená na dobrých mravoch, ktorá sa týkala vzťahu k súťažným aktivitám. Detailnejšie upravovali problematiku klamlivej reklamy, znevažovania a obchodného tajomstva. Nemecká úprava mala väčší dôraz na vymožitelnosť práv súťažiteľov na základe toho, že samostatný súťažiteľia často neboli dostatočne motivovaní na podanie žaloby. Pre ochranu napríklad spotrebiteľov bola ponechaná vo všeobecných ustanoveniach civilného práva o zodpovednosti. Nemecké právo sa proti nekalej súťaži zaoberalo iba ochranou záujmov čestných obchodníkov vo vzťahu podnikateľ - podnikateľ. V roku 2001 urobila zmenu v interpretácii nekalej súťaže, zrušila úpravu prémie a cien i zliav (Škreko, 2006, s. 1926).

Škreko, A. (2006, s. 1928) hovorí: „Cieľom reformy právnej úpravy nekalej súťaže môžeme zhrnúť do troch slov: liberalizácia, kodifikácia a europeizácia.“¹¹

---

¹¹ ŠKREKO, A. 2006. *Justičná revue*. Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti SR, 2006, 1928 s. ISSN: 1335-6461

Rozsah ochrany a aplikácie sú obmedzené na aktivity týkajúce sa súťaže, čím sa vytvára pre právo proti nekalej súťaži prirodzený priestor. Nový nemecký zákon proti nekalej súťaži nahrádza pojem dobré mravy za slovíčko nečestnosť súťažných aktivít. Generálna klauzula priamo nadväzuje na ustanovenie zákona, v ktorom sa uvádza účel ochrany a týmto spôsobom zdôrazňuje záujmy spoločnosti v hospodárskej súťaži (Škreko, 2006, s. 1928).

Pojem nečestnosť, to znamená, čo je a čo nie je nečestné, je možné posúdiť prostredníctvom príkladov len na základe generálnej klauzuly. Platí to len v prípade, ak nemožno toto konanie zaradiť medzi jeden z uvedených príkladných skutkových podstát. Ustanovené sú kritéria „de minimis“ generálnej klauzuly, ktoré vyjadrujú minimálne hranice nekalosúťažného konania. Ak je nejaké súťažné konanie nečestné, je možné postihovať toto konanie, ale len v prípade, že narušuje súťaž (Škreko, 2006, s. 1928).

Nemecký zákon o nekalej súťaži uvádza jedenásť príkladov nekalosúťažného konania. Nenáležité ovplyvňovanie slobody rozhodovania, zneužívanie nedostatku obchodných skúseností, skrytá reklama, zastieranie podpory predaja, klamlivá reklama, porovnávací reklama, dotieravé a nadmieru obťažujúce praktiky, hanobenie a znevažovanie v obchode, vyvolávanie nebezpečenstva zámieny, cielené obmedzovanie súťažiteľa a porušenie práva. Za dvanásty príklad môžeme považovať porušenie obchodného tajomstva, ako aj know-how. Úprava jednotlivých skutkových podstát nekalosúťažného konania v nemeckej právnej úprave nájdeme v širšom zmysle, ako je to v slovenskej právnej úprave. Ustanovenia, ktoré upravujú konania, na základe ktorých dochádza k ovplyvňovaniu slobody rozhodovania a k zneužívaniu obchodných skúseností boli do nemeckého právneho systému zavedené s ohľadom na smernicu o nekalých súťažných praktikách. Ako príklad môžeme uviesť zneužívanie nedostatku obchodných skúseností u mladých ľudí, ktorý je regulovaný v zmysle uvedenej smernice. Naproti tomu nekalosúťažné konanie, ktoré spočíva v cielenom obmedzovaní súťažiteľa alebo porušenie práva v slovenskom právnom poriadku nemajú zástupcu.

Významnou úlohou bolo tiež poukázanie na porušovanie práva nekalej súťaže mimo odvetvia súťažného práva. Konania takéhoto typu boli v minulosti posudzované aj z hľadiska práva nekalej súťaže pretože boli rýchlejšie a z efektívnosti civilno-právnych sankcií. Porušenie fungovalo na princípe v tom prípade, ak porušené právne

normy môžu mať vplyv na regulovanie trhového konania účastníkov trhu (Škreko, 2006, s. 1929).

Nemecká právna úprava klamlivej a porovnávacej reklamy má podobnú úpravu aj v slovenskom právnom poriadku a predstavuje harmonizáciu s európskym právom v zmysle smerníc 84/450/EHS a 97/55/ES. V slovenskom poriadku je však rozdelená do dvoch predpisov a to do zákona o reklame a do Obchodného zákonníka (Škreko, 2006, s. 1930).

V nemeckej úprave sa uvádza aj vymožitelnosť práva. Významným prostriedkom vymožitelnosti a ochrany práv a oprávnených záujmov subjektov na trhu je predbežné opatrenie. Existuje možnosť spočívajúca v eliminácii škôd a nárok na konfiškáciu zisku. Tento nárok na konfiškáciu zisku slúži na zvýšenie ochrany spotrebiteľov v rámci právnej úpravy nekalej súťaže. Jedná sa o porušenia, ktoré sú tesne alebo pod hranicou trestnoprávneho postihu s úmyslom na základe skutočnosti, že zisk bol získaný na úkor veľkého množstva zákazníkov. Takéto peňažné sumy putujú do štátnych fondov (ŠKREKO, 2006, s. 1930).

3.4 Obchodné rokovania v Nemecku

Obchodné jednanie v Nemecku začínajú vždy načas a v hodinu, ktorá bola dohodnutá. Nemci majú vždy všetko presne naplánované, vždy všetko perfektne pripravené. Majú skúsenosti v medzinárodnom obchode aj v podnikaní, s vynikajúcimi argumentačnými schopnosťami. Budovanie nových obchodných spojení si pripravujú systematicky a v nových štátoch alebo trhoch sa snažia byť prví. Ich vynikajúcou schopnosťou je pristupovanie k jednotlivým regiónom alebo partnerom s cieľom získania najvýhodnejších výsledkov. Vzhľadom na to, že Nemci sú perfekcionisti, neradi improvizujú, pretože to považujú za známku neschopnosti a neprofesionálneho správania. Ich dobrou povest'ou je presnosť v plnení záväzkov. Avšak v poslednom čase je ich povest' lepšia ako skutočnosť. Dlhodobý trend ukazuje, že platobná morálka klesá. Ak vyjadrujú kritiku na svojho obchodného partnera, nejde o kritiku schopnosti alebo intelektu, ale ide o vyjadrenie nespokojnosti s prevedenou prácou alebo úlohou. Mlčanie je u nich cudzie, považujú to za znak slabosti a nedostatku vlastných argumentov. Pri jednaniach nie je možné odbiehať od témy (Gullová, 2011, s. 60 - 61).

4. PRIESKUM

V praktickej časti bakalárskej práce sme sa zamerali na poukázanie nekalej súťaže v podnikateľskom prostredí, porovnanie fungovania pravidiel súťaže v západnej Európe a nekalých praktík vo východnej Európe.

Predmetom prieskumu boli podnikatelia, živnostníci a fyzické osoby.

4.1 Cieľ prieskumu

Cieľom prieskumu v praktickej časti predloženej bakalárskej práce bolo dokázať existenciu nekalej súťaže v podnikateľskom prostredí.

Z hlavného cieľa prieskumu sme si stanovili nasledujúce čiastkové ciele:

1. čiastkový cieľ: zistiť, či sa podnikatelia vo svojej praxi stretli s nekalými obchodnými praktikami,
2. čiastkový cieľ: zistiť, s akými najčastejšími nekalosúťažnými praktikami sa v praxi stretli,
3. čiastkový cieľ: zistiť, či existujú možnosti, ktoré by ovplyvnili nekalé praktiky,
4. čiastkový cieľ: zistiť, či v obchodnom styku s krajinami západnej Európy dochádza k nekalosúťažným praktikám,
5. čiastkový cieľ: zistiť, či sa podnikatelia stretli s nedodržiavaním obchodného zákonníka a morálnych zásad vo východnej Európe.

4.2 Prieskumové hypotézy

Zo stanovených cieľov bakalárskej práce sme vypracovali nasledovné hypotézy:

Hypotéza č. 1

Malý a stredný podnikatelia sa vo svojej praxi stretávajú s nekalosúťažnými praktikami častejšie, ako veľké podniky.

Hypotéza č. 2

Pri uzatváraní zmlúv dochádza k častejším kompromisom vo východnej Európe, ako v západnej Európe.

Hypotéza č. 3

Nekalé praktiky sú postihované vo väčšej miere v západnej Európe, ako v krajinách východnej Európy.

Hypotéza č. 4

V západnej Európe existujú prísnejšie pravidlá a morálne zásady v obchodnom styku, ako v krajinách východnej Európy.

Hypotéza č. 5

Podnikatelia východnej Európy sa častejšie stretávajú s korupciou, ako podnikatelia západnej Európy.

4.3 Metódy prieskumu

Výber prieskumných metód vyplýva z povahy skúmaných javov a stanovených cieľov prieskumu. V prípravnej etape sme pracovali pomocou literárnej metódy, kde našim cieľom bolo získať maximum poznatkov z dostupnej literatúry, zaoberajúcou sa problémami, ktoré sme chceli skúmať.

V etape samotnej realizácie prieskumu pri získavaní empirických údajov sme uplatnili exploratívnu metódu – dotazník, hlavne z dôvodu časovej a priestorovej disponibility dotazníka, čo si nevyžaduje realizáciu osobného stretnutia s každým respondentom.

V etape spracovania a vyhodnocovania výsledkov prieskumu sme použili metódu komparácie, opisnej štatistiky, triedenie, percentuálne výpočty a metódu interpretácie zistených výsledkov.

Dotazník ako metóda slúži na získavanie empirických faktov a je založený na zozname otázok vypracovaných podľa určených zásad tak, aby sa dali získať validné výsledky. Naš dotazník obsahuje dve časti A a B. V časti A sú postavené otázky tak, aby sme získali čo najviac štatistických informácií o respondentoch.

Časť B obsahuje otázky zamerané na zistenie informácií, podľa ktorých budeme overovať stanovené hypotézy a ktoré nám bližšie objasnia alebo priblížia názory na problematiku nekalosúťažných praktík. Otázky zamerané na zistenie skutočnosti

ohľadom nekalej súťaže v praxi, praktiky v nekalosúťažnom konaní, možnosti obmedzenia týchto praktík, skúsenosti s obchodným stykom vo východnej a západnej Európe. Dotazník (vzor je uvedený v Prílohe R), bol zostavený zo šiestnástich otázok, pričom všetky otázky v dotazníku boli zatvorené, respondenti mali možnosť si vybrať odpoveď z viacerých alternatív.

Výhodou dotazníka je, že je veľmi štruktúrovaný a môže sa poskytnúť veľkému množstvu respondentov. Napriek tomu naša vzorka pozostávala z relatívne malého počtu respondentov, a to z 50 zúčastnených. Viac respondentov sa nám nepodarilo do prieskumu zapojiť.

4.4 Prieskumná vzorka

Prieskumnú vzorku tvorili podnikatelia, živnostníci a fyzické osoby. Pre realizáciu prieskumu sa nám podarilo získať respondentov, ktorých uvádzame v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka č. 1 Vzorka respondentov získaných pre realizáciu prieskumu

	Ženy	Muži	Spolu
Podnikatelia	5	25	30
Živnostníci	2	8	10
Fyzické osoby	10	-	10
Spolu	17	33	50

4.5 Organizácia a spracovanie prieskumu

V prvej fáze prieskumu sme vytvorili dotazník, overili sme validitu dotazníka a urobili sme predbežný prieskum v konkrétnych organizáciách i u jednotlivcov o možnosti distribúcie dotazníkov prostredníctvom týchto subjektov. Stanovili sme si cieľ prieskumu, ktorý sme rozpracovali do čiastkových cieľov a z nich sme vypracovali hypotézy prieskumu.

V druhej fáze prieskumu sme distribuovali dotazníky pre podnikateľov internetom, prostredníctvom našich priateľov a známych, cez ktorých sa dotazník dostal až k podnikateľom, živnostníkom, ktorých sa prieskum dotýkal. V písomnej forme bolo, taktiež zaslaných 20 dotazníkov, z ktorých sa vrátilo 5. Prieskum prebiehal v mesiacoch január – február 2012.

V tretej prieskumnej fáze sme výsledky vyhodnotili kvantitatívnou analýzou, triedením, percentuálnymi výpočtami a interpretovali získané výsledky prieskumu.

4.6 Výsledky prieskumu

Do prieskumu sa zapojilo 50 respondentov (viď Tabuľka č. 1). Môžeme zodpovedne konštatovať, že v priebehu troch týždňov, doby, ktorú sme si na začiatku realizácie prieskumu stanovili na zber dát, sa celkovo vrátilo 50 dotazníkov.

Na základe faktografických údajov môžeme povedať, že dotazník nám umožnil zistiť, s akými najčastejšími nekalosúťažnými praktikami sa podnikatelia stretávajú, aké vedomosti majú o nekalých praktikách, aké možnosti by prispeli k obmedzeniu týchto praktík, či sa stretli v praxi s nekalými praktikami v krajinách západnej Európy a východnej Európy.

Otázka č. 1: V akej oblasti podnikáte?

Otázkou č.1 sme chceli zistiť z akej podnikateľskej oblasti respondenti pochádzajú. Najviac zastupovaným odvetvím so 40% bol obchod, po ňom druhé miesto s 30% patrilo službám. Tretím v poradí skončili zástupcovia oblasti dopravy so 16%. Štvrté miesto s 10% zastúpila výroba a posledné miesto patrilo stavebníctvu s 4%. (viď Graf č. 1, uvedený v Prílohe A).

Otázka č. 2: Vek?

Vekovú štruktúru respondentov sme zisťovali pomocou otázky č. 2. Touto otázkou sme chceli zistiť vekové kategórie podnikateľov, ktorí sa zapojili do prieskumu. Najpočetnejšiu kategóriu s počtom 29 ľudí tvorí skupina vo veku 25 – 40 rokov. Druhou najpočetnejšou skupinou je veková kategória 40 – 50-ročných, ktorých bolo 12. Za nimi nasledujú vekové kategórie do 25 rokov so 6%. Ako poslednou kategóriou skončila veková kategória 50-60 s 3%. (viď Graf č. 2, uvedený v Prílohe B).

Otázka č. 3: Pohlavie?

Pomocou otázky č. 3 sme zistili, že do nášho prieskumu sa zapojilo 17 žien, čo v predstavuje 34% z celkového počtu zúčastnených respondentov a 33 mužov, čo je 66% z celkových zúčastnených respondentov. Z prieskumnej vzorky náhradných rodičov vyplýva, že väčšiu ochotu zapojiť sa do nášho prieskumu v oblasti nekalosút'ážnych, prejavili muži. (viď Graf č. 3, uvedený v Prílohe C).

Otázka č. 4: Právna forma podnikania?

Otázkou č. 4 sme chceli zistiť, aká je právna forma podnikania respondentov, ktorí vyplňali dotazník. Z počtu 50 do prieskumu zapojených respondentov až 38% pochádzalo z spoločností s.r.o. Po nich nasledujú živnostníci a fyzické osoby s počtom 20% z celkových respondentov. O niečo menej, a to 12% predstavujú respondenti z akciových spoločností. 10% z celkového počtu respondentov uviedlo inú právnu formu. (viď Graf č. 4, uvedený v Prílohe D).

Otázka č. 5: Stretli ste sa počas svojej praxe s nekalou súťažou?

V prieskume sme chceli zistiť či sa respondenti stretli počas svojej praxe s nekalou súťažou. 90% respondentov odpovedalo, že sa stretlo s týmto pojmom a 10% respondentov odpovedalo, že sa nestretlo počas svojej praxe s nekalými praktikami. (viď Graf č. 5, uvedený v Prílohe E).

Otázka č. 6: Viete, aké praktiky spadajú pod nekalosút'ážné konanie?

Touto otázkou sme chceli sme zistiť, či respondenti vedia aké nekalosút'ážné praktiky existujú. Pod otázkou bola uvedená aj pomôcka nekalosút'ážnych praktík. 60% respondentov potvrdilo, že iba niektoré uvádzané nekalé praktiky pozná, 30% respondentov potvrdilo, že nekalosút'ážné praktiky nepozná a 10% respondentov potvrdilo, že všetky uvádzané nekalosút'ážné praktiky pozná. (viď Graf č. 6, uvedený v Prílohe F).

Otázka č. 7: S akými nekalosút'ážnými praktikami ste sa v praxi stretli?

V prieskume sme sa zamerali aj na zistenie, s ktorou formou nekalej súťaže sa respondenti stretli. Respondenti uviedli, že najčastejšou nekalosút'ážnou praktikou v ich

podnikateľskej praxi bolo podplácanie v hodnote 58%. Na druhom mieste skončilo porušenie obchodného tajomstva so 14%, na treťom mieste umiestnenia s 12 % uviedli zľahčovanie. S 10% sa umiestnilo klamlivé označenie tovaru a služieb. 4 % respondentov uviedlo, že sa stretli aj s vyvolávaním nebezpečenstva zámeny, 2% respondentov uviedlo, že sa stretli s parazitovaním na povesti podniku, výrobkov alebo služieb. 0% bolo priradených pre praktiky, s ktorými sa respondenti nestretli a to s klamlivou reklamou a ohrozovanie zdravia spotrebiteľov a životného prostredia. (viď Graf č. 7, uvedený v Prílohe G).

Otázka č. 8: Aký etický a morálny prístup v podnikaní je typický pre krajiny západnej Európy?

Touto otázkou sme sledovali, aká je situácia v krajinách západnej Európy. Z celkového počtu respondentov 40% uviedlo, že typickým znakom je precíznosť. Na druhé miesto s 35% môžeme na základe dotazníku umiestniť ich presnosť v plnení záväzkov. 24% respondentov uvádza, že v podnikaní sú perfekcionisti, ale 1% ich prirovnáva k neprispôsobivým. (viď Graf č. 8, uvedený v Prílohe H).

Otázka č. 9: Stretli ste sa s nekalou praktikou v obchodnom styku v krajine západnej Európy?

Otázkou č. 9 sme chceli zistiť či sa podnikatelia stretli s nekalou obchodnou praktikou v krajine západnej Európy. Z výsledkov prieskumu sme zistili, že sa v 80% podnikatelia nestretli s nekalou praktikou. Môžeme teda hodnotiť, že krajiny západnej Európy sú vyspelejšie krajiny. Avšak 20% respondentov uvádza, že sa s nekalou súťažnou praktikou stretlo. (viď Graf č. 9, uvedený v Prílohe I).

Otázka č. 10: Stretli ste sa nekalou praktikou v obchodnom styku v krajine východnej Európy?

Otázkou č. 10 sme zisťovali či sa podnikatelia stretli s nekalou obchodnou praktikou v krajine východnej Európy. Z výsledkov prieskumu sme zistili, že sa v 84% podnikatelia stretli s nekalou praktikou. Hodnotíme, že krajiny východnej Európy sú krajiny s nedodržiavaním obchodných praktík. 16% respondentov uvádza, že sa s nekalou súťažnou praktikou nestretlo. (viď Graf č. 10, uvedený v Prílohe J).

Otázka č. 11: Stretli ste sa s korupciou v západnej Európe?

Otázkou sme zisťovali, či sa respondenti stretli s korupciou v krajinách západnej Európy. Zo všetkých respondentov 46% sa s korupciou nestretlo. 28%, v počte 14 respondentov uviedlo, že nemali príležitosť na to, stretnúť sa s korupciou. Na možnosť áno, stretli sa s korupciou, uviedlo 26% respondentov. (viď Graf č. 11, uvedený v Prílohe K).

Otázka č. 12: Stretli ste sa s korupciou vo východnej Európe?

Touto otázkou sme chceli zistiť, aká miera korupcie je v krajinách východnej Európy. Korupcia je závažným problémom, ktorý komplikuje normálne fungovanie všetkých spoločenských mechanizmov. Zo všetkých respondentov 52% uviedlo, že sa s korupciou stretlo. Z počtu 50 respondentov uviedlo, že 36% nemalo príležitosť stretnúť sa s korupciou. Na možnosť nie, nestreli sa s korupciou, odpovedalo 12% zúčastnených respondentov. (viď Graf č. 12, uvedený v Prílohe L).

Otázka č. 13: V ktorej časti Európy (východ, západ) ste pri obchodných rokovaniach mohli uplatniť kompromis?

Zisťovaním v ktorej časti Európy je možné uplatniť kompromis v obchodnom styku sme chceli poukázať, akou formou jednotlivé štáty Európskej únie, pristupujú k svojim rokovaniam. Respondenti v počte 86% uviedli, že západná Európa je v rokovaniach, čo sa týka kompromisov, prístupnejšia. Z celkového počtu respondentov 7, s počtom 14% uviedlo, že kompromis je možný aj v krajinách východnej Európy. (viď Graf č. 12, uvedený v Prílohe M).

Otázka č. 14: Pri prejavení záujmu o lukratívnu zákazku bola od Vás požadovaná určitá forma úplatku?

V našom prieskume sme taktiež chceli zistiť, či podnikateľ pre získanie lukratívnej zákazky vyskúša nejakú formu úplatku. V šedej ekonomike každého štátu existujú malí a strední podnikatelia, ktorí by nedostávali zákazky, keby neprislúbili určitú formu úplatku, napríklad aj štátnemu zamestnancovi. Z celkového počtu respondentov 78% uviedlo, že úplatok ponúkli. 22% zúčastnených respondentov uviedlo, že ponúknuť úplatok nebolo nutné. (viď Graf č. 14, uvedený v Prílohe N).

Otázka č. 15: Ak ste uviedli, že ste ponúkli úplatok na získanie lukratívnej zákazky o aký druh úplatku išlo?

Ak sa k predchádzajúcej otázke respondenti vyjadrili kladne, tak v tejto otázke mali spresniť, o akú formu úplatku išlo. V 58% uviedli finančné prostriedky, to znamená, že až 29 respondentov ponúкло úplatok na získanie zákazky, ktorá bola pre nich výhodnou. 18% uviedlo, že ponúкло úplatok formou hmotného majetku. Z celkového počtu respondentov ich 14% uviedlo ponúknutie protislužby. Nehmotný majetok a odporúčanie známemu uviedli zhodne po 4% respondentov. (viď Graf č. 15, uvedený v Prílohe O).

Otázka č. 16: Aké možnosti by podľa Vás obmedzili nekalé praktiky?

Prieskum nám dokazuje, že možná existencia čiernej listiny by bola pre viacerých respondentov dobrou alternatívou. Až 50% uviedlo, že táto forma je jednou z možností, ako obmedziť nekalé obchodné praktiky. 30% z celkového počtu respondentov si myslí, že zákaz podnikania na určité časové obmedzenie, je tým správnym riešením na obmedzenie nekalých praktík. 20% respondentov uviedlo, že práve nárok na konfiškáciu zisku, je tým najlepším riešením. (viď Graf č. 16, uvedený v Prílohe P).

Po zhrnutí výsledkov nášho prieskumu môžeme konštatovať nasledovné. Spracovaním otázok č. 4, 5, 7, 14 a 15 sme zistili, že respondenti zúčastnení na vyplňaní dotazníka pochádzajú zo spoločností, ktoré by sme mohli zaradiť medzi malých a stredných podnikateľov. Práve z tohto dôvodu z uvedeného vyplýva, že hypotéza č. 1 sa nám potvrdila. Respondenti sa stretli s nekalými praktikami, s podplácaním, ako jednou z foriem nekalej súťaže.

V hypotéze č. 2 sme predpokladali, že pri uzatváraní zmlúv v obchodnom styku, dochádza častejšie ku kompromisom vo východnej Európe, ako v západnej Európe. Na základe odpovedí po spracovaní otázky č. 13, sme dospeli k záveru, že kompromis pri obchodnom rokovaní sa viac uplatňuje v krajinách západnej Európy. Hypotéza č. 2 sa nám nepotvrdila.

Zhrnutím otázok č. 9, 10 sme predpokladali potvrdenie hypotézy č. 3 a to, že nekalé praktiky sú postihované vo väčšej miere v západnej Európe, ako v krajinách

východnej Európy. Musíme konštatovať, že hypotéza č. 3 sa nám potvrdila. Nekalé praktiky v západnej Európe sa na dotazníku zúčastnených respondentov odzrkadlili tak, že len pár respondentov uviedlo, že sa v praxi stretlo s nekalou praktikou. Konštatujeme, že legislatíva v krajinách západnej Európy je na vyššej úrovni, ako v krajinách východnej Európy.

Pre potvrdenie hypotézy č. 4 sme vyhodnotili otázku č. 8. Z prieskumu vyplynulo, že krajiny západnej Európy sú vyspelejšie, nie len v ekonomickej sfére, ale aj pri dodržiavaní určitých morálnych a etických zásad, ktoré vplývajú aj na podnikateľskú sféru. Nemecko je jedným zo vzorových krajín západnej Európy, v ktorej fungujú pravidlá súťaže v obchodnom styku. Právna úprava nekalej súťaže v Nemecku má širšie vymedzenie jednotlivých skutkových podstát, ktoré definujú nekalosúťažné konania.

Hypotézu č. 5 sme vyhodnotili z otázok č. 11, 12. Podnikatelia východnej Európy sa častejšie stretávajú s korupciou. Hypotéza č. 5 sa nám potvrdila.

4.7 Diskusia a odporúčania pre prax

Cieľom praktickej časti bakalárskej práce bolo poukázať na nekalú súťaž v podnikateľskom prostredí. Najväčším problémom krajín východnej Európy je nedodržiavanie obchodného zákonníka, morálnych zásad a veľká miera korupcie. Napríklad korupcia v Ruskej federácii je závažným problémom, ktorý komplikuje fungovanie spoločnosti. Jedným zo spôsobov, ako zlepšiť tento alarmujúci stav, je harmonizácia práva proti nekalej súťaži vo všetkých členských štátoch Európskej únie.

Čiastkovými cieľmi sme chceli zistiť, či sa podnikatelia stretli vo svojej praxi s nekalými obchodnými praktikami, ak áno, s akými. Týmto spôsobom sme chceli poukázať na aktuálnosť a dôležitosť riešenia tohto problému. Respondenti vo svojich dotazníkov uviedli, že najrozšírenejšou nekalou obchodnou praktikou v obchodnom styku, je práve podplácanie. Korupcia, ako taká, je vnímaná ako spoločenský problém. Existujú rôzne organizácie, ktoré monitorujú korupciu v celom svete. Medzi krajiny s najmenšou mierou korupcie môžeme zaradiť práve severské krajiny západnej Európy. Oproti tomu, najväčšia miera korupcie sa prejavuje v krajinách východnej Európy. Čiastkové ciele nám nepoukázali iba na to, že existencia nekalých praktík je závažným problémom, ale potvrdili nám aj hypotézy č. 3, 4, 5.

Zúčastnení respondenti pochádzali, podľa vyhodnotenia dotazníka, z právnych foriem s.r.o., a.s., živnostníci a fyzické osoby. Z tohto dôvodu dedukujeme, že to nie sú veľké spoločnosti, ale práve malí a strední podnikatelia. Pod vplyvom rôznych tlakov sa práve malí a strední podnikatelia najčastejšie stretávajú s nekalými obchodnými praktikami. Existuje na to jednoduché vysvetlenie. Iba ťažko môže, malý a stredný podnikateľ, konkurovať veľkej spoločnosti. Na to, aby takáto "firmička" mohla prežiť, musí podnikateľ, často siahať a využívať aj nekalé obchodné praktiky. Tieto argumenty však nie sú ospravedlnením, pre takéto správanie. Lenže, nejde tu len o firmy, ktoré využívajú nekalé obchodné praktiky. Z praxe poznáme aj prípady, kedy úrady, výberové konania obchádzajú. A to je jedným zo spôsobov, ako vytvoriť cestu, pre korupciu. V tomto prípade sa nám potvrdila aj hypotéza č.1.

Uplatnenie kompromisu pri obchodných rokovaniach sa nám vo východnej Európe nepotvrdil, z čoho vyplýva, ako sme už uviedli, že hypotéza č. 2, sa nám nepotvrdila. Prostredie, spoločenské myslenie, kultúra, etika sú prvkami, ktoré ovplyvňujú správanie sa jednotlivcov pri obchodných rokovaniach. Zistili sme teda, že východná Európa kompromis, ako pojem, nepozná.

Z našich výsledkov vyplynuli určité riešenia, ktoré by možno pomohli obmedziť výskyt nekalých obchodných praktík. Jedným zo základných prvkov, je určité kvalitné legislatívne zázemie. Respondenti uviedli, že práve existencia čiernej listiny môže mať pozitívny vplyv, na obmedzenie nekalých praktík, v praxi. Ďalšou možnosťou, na ovplyvnenie nekalosúťažných praktík, 30% respondentov uviedlo zákaz podnikania, ktorý by bol časovo ohraničený. Posledným spôsobom, ktorý by mohol pomôcť v tomto probléme, je nárok na konfiškovanie zisku.

Na záver môžeme skonštatovať, že výrazne dôslednejšie a prísnejšie legislatívne prostredie v celej Európe, by pomohlo k tomu, aby sa nekalá súťaž a nekalosúťažné praktiky, vo väčšej miere potláčali.

ZÁVER

Na záver môžeme zhrnúť, že právo proti nekalej súťaži, je v každom štáte Európskej únie inak upravované. Na právnu úpravu nekalej súťaže je v dnešnej dobe kladený veľký dôraz. Je to spôsobené aj tým, že korupcia, je čoraz väčšou súčasťou nielen verejnej, ale aj súkromnej sféry.

Najčastejšie uvádzaná oblasť, kde je vysoká miera korupcie, je práve štátna správa. Verejná súťaž je jedným z osvedčených metód, ako zaručiť štátu najvyššie kvality za primeranú cenu. Práve takáto verejná súťaž dáva záruky na minimalizovanie korupcie v praxi. Bohužiaľ, trend dnešnej doby je taký, že úradníci, výberové konania obchádzajú a tým vytvárajú priestor pre korupciu.

Východná a západná Európa sú dve odlišné kultúry, v ktorých existujú rozdielne etické a morálne zásady. Ako uvádza nezisková organizácia Transparency International, korupcia, ako spoločenský problém, sa v severných krajinách západnej Európy, vyskytuje oveľa menej, ako v krajinách východnej Európy. Súčasný stav korupcie, ktorý je veľmi rozsiahly v Ruskej federácii, sa stáva lokálnym problémom. Takýto závažný problém, ktorým korupcia je, má dosah nielen na spoločnosť, ale aj na ekonomiku v celom svete. Aj keď Ruská federácia realizuje rozsiahle protikorupčné kampane, situácia je veľmi znepokojujúca. Korupcia v Ruskej federácii vyvoláva v spoločnosti obavy a negatívny obraz na medzinárodnej úrovni.

Protikladom, pre dodržiavanie pravidiel obchodného styku, môže byť uvedené Nemecko. Aj keď v každej legislatíve existujú možnosti na zlepšenie, práve nemecké právo by mohlo byť vzorom, pre samostatnú kodifikáciu práva proti nekalej súťaži.

Je ťažké zhodnotiť, ktorá právna úprava nekalej súťaže v jednotlivých štátoch je lepšia, alebo horšia. Nekalá súťaž je súčasťou každého štátu, ako aj pojem čierna ekonomika, šedá ekonomika. Ide len o to, v akej miere sa s týmto javom stretávame. Na základe našich zistených poznatkov jasne vyplýva, že krajiny západnej Európy majú tendenciu stáť si za slovom, pristupovať k obchodným rokovaniam seriózne, nevyužívať, alebo v minimálnej miere, nekalé obchodné praktiky.

Každý štát má vo svojich zákonoch stanovenú právnu úpravu proti nekalej súťaži. Rozdiel je iba v tom, že v niektorých štátoch ju dodržiavajú dôslednejšie, v iných benevolentnejšie a tým dávajú priestor korupcii. Z nášho pohľadu si netrúfame

odporučiť zlepšenia, môžeme iba podotknúť, že existencia samostatného orgánu, ktorý by dohliadal na nekalosúťažné praktiky, stojí za povšimnutie.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

ČENTÉŠ, Jozef. LAZAREVA, Natalia. Ministerstvo spravodlivosti SR. *Justičná revue*, 2010, roč. 62, č. 11, s. 1238 - 1246. ISSN 1335-6461.

ČORBA, Jozef. Ministerstvo spravodlivosti SR. *Justičná revue*, 2006, roč. 58, č. 5, s. 793 - 801. ISSN 1335-6461.

FRYŠTÁK, M., *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. 1. vyd. Ostrava-Přívoz: KEY Publishing, s.r.o., 2007. ISBN 978-80-87071-18-2.

GULLOVÁ, S., *Medzinárodní obchodní a diplomatický protokol*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3777-5.

ROLNÝ, I., LACINA, L., *Globalizace, etika, ekonomika*. 3. vyd. Ostrava-Přívoz: KEY Publishing, s.r.o., 2008. ISBN 978-80-87071-62-5.

SIČÁKOVÁ-BEBLAVÁ, E., ZEMANOVIČOVÁ, D., *Protikorupčné nástroje*. Bratislava: Róbert Vico - vydavateľstvo, 2003. ISBN 80-89041-67-1.

SUCHOŽA, J., *Obchodný zákonník a súvisiace predpisy*. Bratislava: EUROUNION, spol. s.r.o., 2007. ISBN 978-80-88984-98-6.

ŠKREKO, Anton. Ministerstvo spravodlivosti SR. *Justičná revue*, 2006, roč. 58, č. 12, s. 1926 - 1932. ISSN 1335-6461.

ŠKREKO, Anton. Ministerstvo spravodlivosti SR. *Justičná revue*, 2006, roč. 58, č. 6 - 7, s. 963 - 974. ISSN 1335-6461.

ŠMÁTRALA, M., KRÁLIK, J., *Obchodné zákonodárstvo a podnikanie v Slovenskej republike v rokoch 1939 - 1945*. 1. vyd. II. zväzok. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2010. ISBN 978-80-224-1117-2.

ŠMÁTRALA, M., KRÁLIK, J., *Obchodné zákonodárstvo a podnikanie v Slovenskej republike v rokoch 1939 - 1945*. 1. vyd. I. zväzok. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2010. ISBN 978-80-224-1116-2.

TULEJA, P., NEZVAL, P., MAJEROVÁ, I., *Světová ekonomika*. 1. vyd. Brno: Computer Press, a.s., 2006. ISBN 978-80-251-1498-8.

VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., *Právní dějiny na území Slovenska*. 1. vyd. Praha: KEY Publishing s.r.o., 2007. ISBN 978-80-87071-43-4.

VOZÁR, Jozef. Slovak Academic Press. *Právny obzor*, 2011, roč. 94, č. 2, s. 131 - 144. ISSN 0032-6984.

ZOZNAM OBRÁZKOV, TABULIEK A GRAFOV

Zoznam tabuliek

TABUĽKA Č. 1: VZORKA RESPONDENTOV ZÍSKANÝCH PRE REALIZÁCIU PRIESKUMU

Zoznam grafov

GRAF Č. 1 V AKEJ OBLASTI PODNIKÁTE

GRAF Č. 2 VEK RESPONDENTOV

GRAF Č. 3 POHLAVIE RESPONDENTOV

GRAF Č. 4 PRÁVNA FORMA PODNIKANIA

GRAF Č. 5 NEKALÁ SÚŤAŽ V PRAXI

GRAF Č. 6 REAKCIE RESPONDENTOV NA NEKALOSÚŤAŽNÉ PRAKTIKY

GRAF Č. 7 NEKALÉ PRAKTIKY

GRAF Č. 8 ETICKÝ A MORÁLNY PRÍSTUP V PODNIKANÍ V ZÁPADNEJ EURÓPE

GRAF Č. 9 NEKALÁ PRAKTIKA V KRAJINÁCH ZÁPADNEJ EURÓPY

GRAF Č. 10 NEKALÁ PRAKTIKA V KRAJINÁCH VÝCHODNEJ EURÓPY

GRAF Č. 11 KORUPCIA V KRAJINÁCH ZÁPADNEJ EURÓPY

GRAF Č. 12 KORUPCIA V KRAJINÁCH VÝCHODNEJ EURÓPY

GRAF Č. 13 KOMPROMIS JE MOŽNÝ V KRAJINÁCH

GRAF Č. 14 ÚPLATOK

GRAF Č. 15 FORMA ÚPLATKU

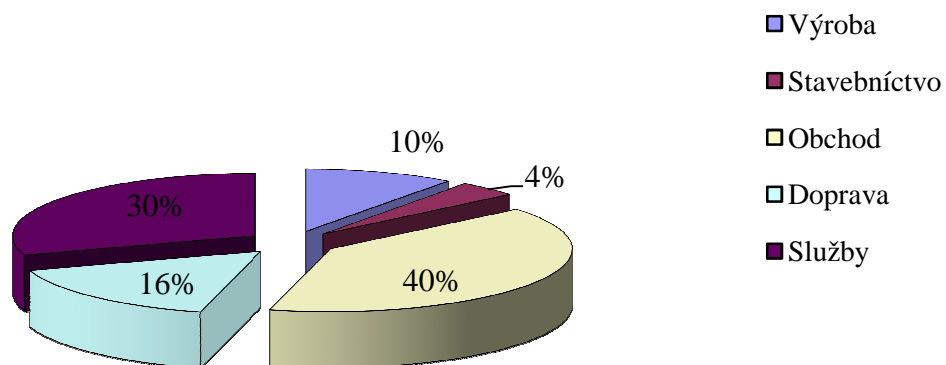
GRAF Č. 16 MOŽNOSTI, KTORÉ BY OBMEDZILI NEKALÉ PRAKTIKY

ZOZNAM PRÍLOH

PRÍLOHA A – GRAF Č. 1 V AKEJ OBLASTI PODNIKÁTE	I
PRÍLOHA B – GRAF Č. 2 VEK RESPONDENTOV	II
PRÍLOHA C – GRAF Č. 3 POHLAVIE RESPONDENTOV	III
PRÍLOHA D – GRAF Č. 4 PRÁVNA FORMA PODNIKANIA.....	IV
PRÍLOHA E – GRAF Č. 5 NEKALÁ SÚŤAŽ V PRAXI.....	V
PRÍLOHA F – GRAF Č. 6 REAKCIE RESPONDENTOV NA NEKALOSÚŤAŽNÉ PRAKTIKY.....	VI
PRÍLOHA G – GRAF Č. 7 NEKALÉ PRAKTIKY	VII
PRÍLOHA H – GRAF Č. 8 ETICKÝ A MORÁLNY PRÍSTUP V PODNIKANÍ V ZÁPADNEJ EURÓPY	VIII
PRÍLOHA I – GRAF Č. 9 NEKALÁ PRAKTIKA V KRAJINÁCH ZÁPADNEJ EURÓPY	IX
PRÍLOHA J – GRAF Č. 10 NEKALÁ PRAKTIKA V KRAJINÁCH VÝCHODNEJ EURÓPY	X
PRÍLOHA K – GRAF Č. 11 KORUPCIA V KRAJINÁCH ZÁPADNEJ EURÓPY	XI
PRÍLOHA L – GRAF Č. 12 KORUPCIA V KRAJINÁCH VÝCHODNEJ EURÓPY	XII
PRÍLOHA M – GRAF Č. 13 KOMPROMIS JE MOŽNÝ V KRAJINÁCH	XIII
PRÍLOHA N – GRAF Č. 14 ÚPLATOK	XIV
PRÍLOHA O – GRAF Č. 15 FORMA ÚPLATKU	XV
PRÍLOHA P – GRAF Č. 16 MOŽNOSTI, KTORÉ BY OBMEDZILI NEKALÉ PRAKTIKY	XVI
PRÍLOHA Q – DOTAZNÍK.....	XVII

PRÍLOHY

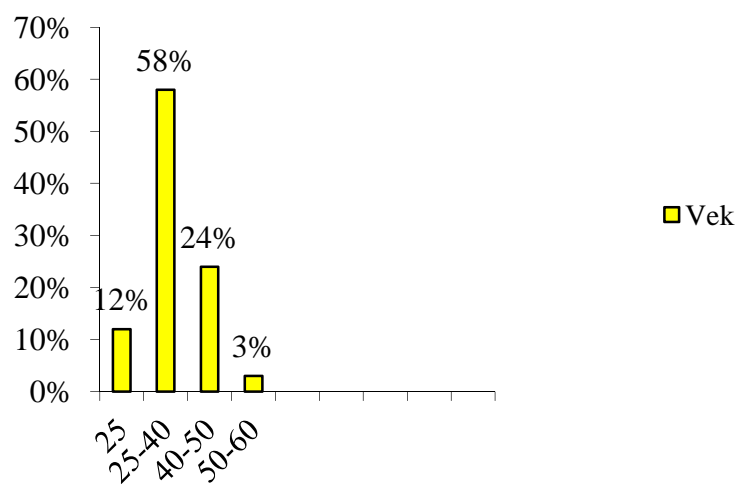
Príloha A – Graf č. 1 V akej oblasti podnikáte

Graf č. 1 V akej oblasti podnikáte

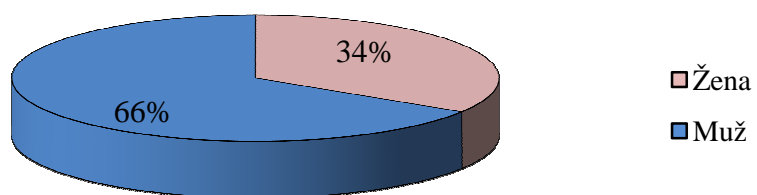
Údaje získané z dotazníka.

Príloha B – Graf č. 2 Vek respondentov

Graf č. 2 Vek respondentov
Údaje získané z dotazníka.

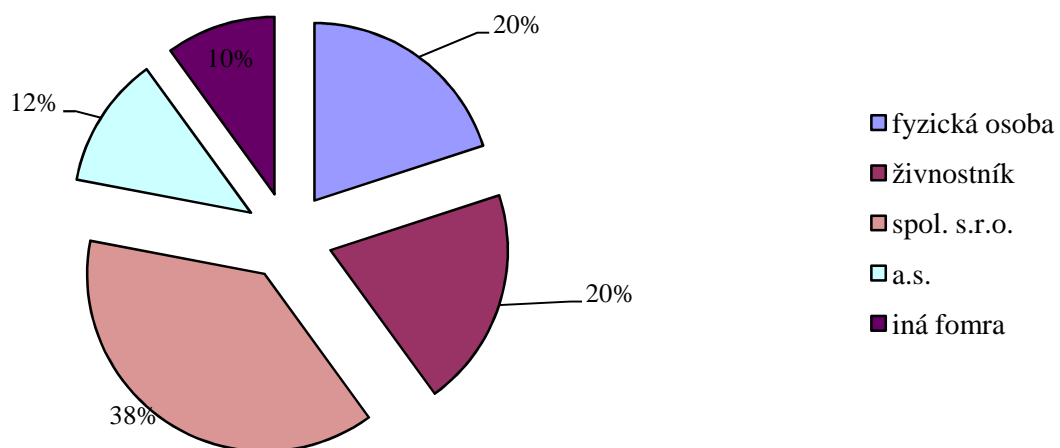
Príloha C – Graf č. 3 Pohlavie respondentov

Graf č.3 Pohlavie respondentov

Údaje získané z dotazníka.

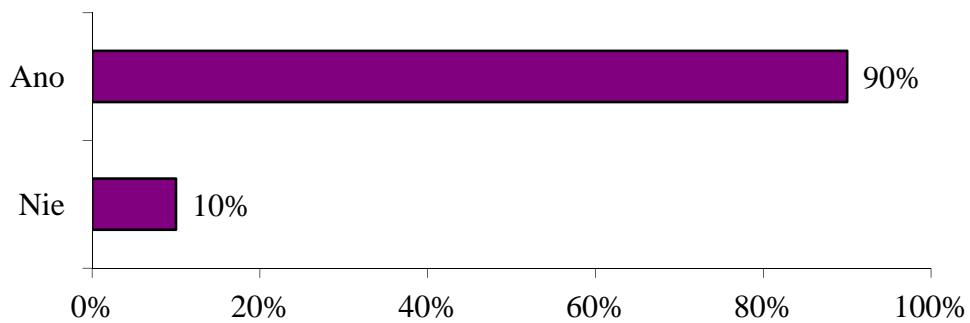
Príloha D – Graf č. 4 Právna forma podnikania

Graf č. 4 Právna forma podnikania

Údaje získané z dotazníka.

Príloha E – Graf č. 5 Nekalá súťaž v praxi

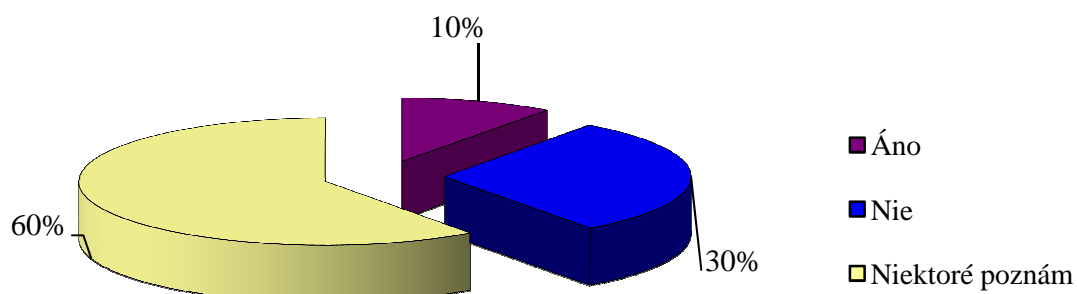

Graf č. 5 Nekalá súťaž v praxi

Údaje získané z dotazníka.

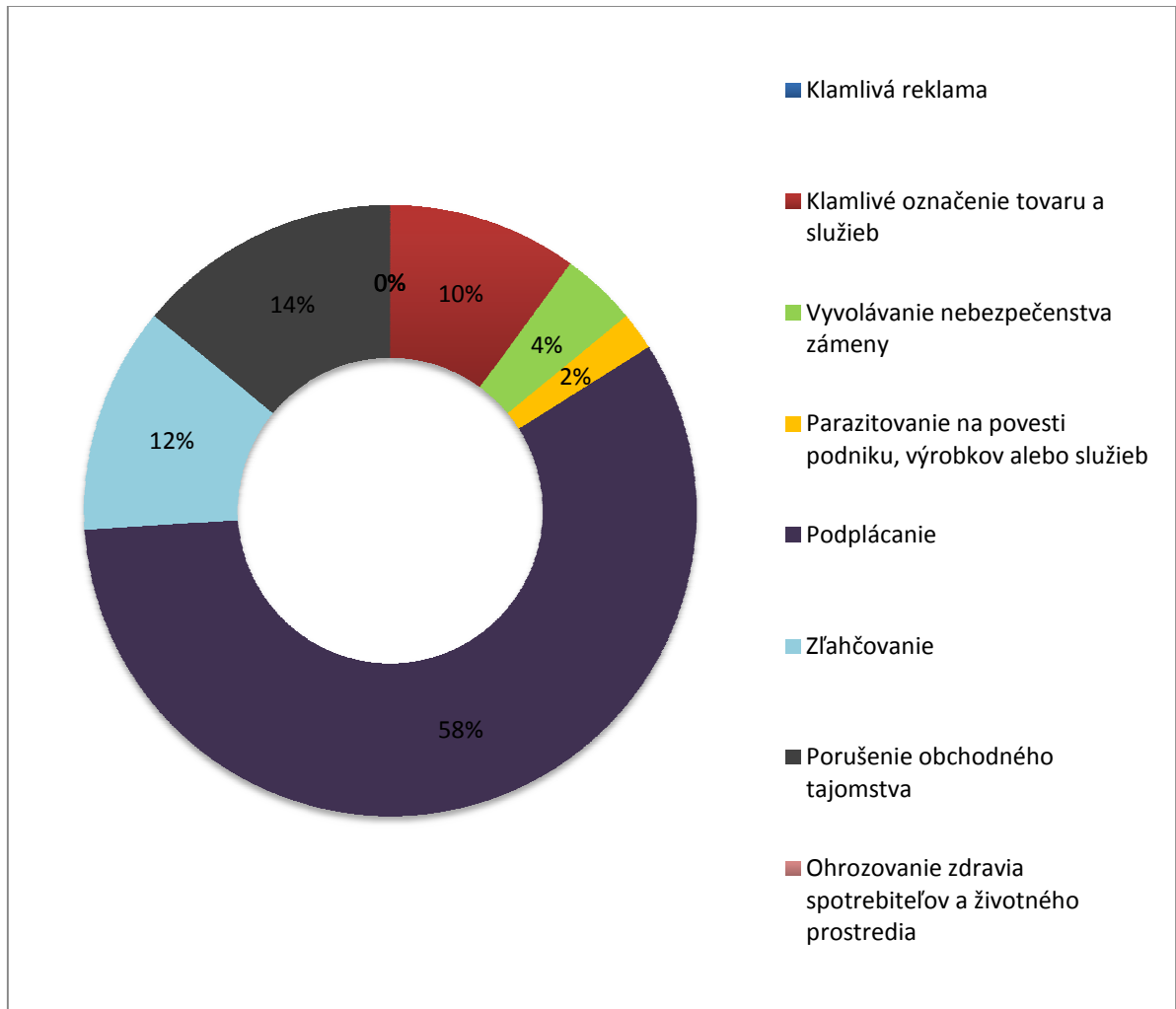
Príloha F – Graf č. 6 Reakcie respondentov na nekalosút'ážné praktiky

Graf č. 6 Reakcie respondentov na nekalosút'ážné praktiky

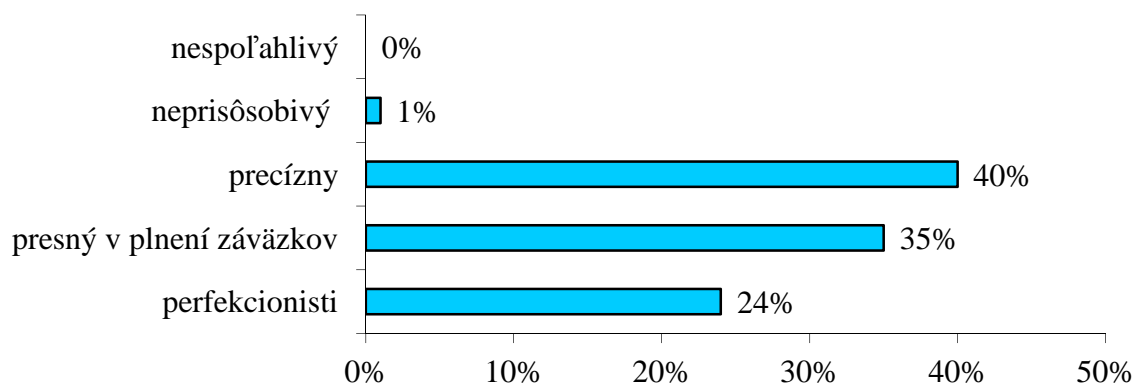
Údaje získané z dotazníka.

Príloha G – Graf č. 7 Nekalé praktiky

Graf č. 7 Nekalé praktiky
Údaje získané z dotazníka.

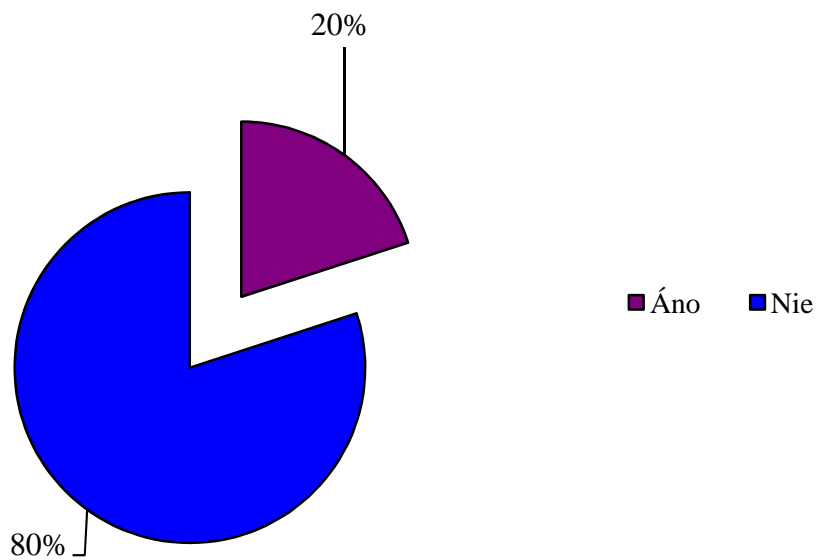
Príloha H – Graf č. 8 Etický a morálny prístup v podnikaní v západnej Európe

Graf č. 8 Etický a morálny prístup v podnikaní v západnej Európe

Údaje získané z dotazníka.

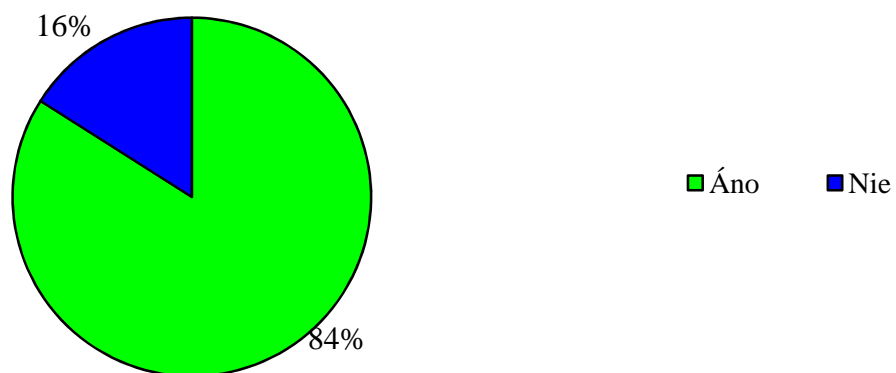
Príloha I – Graf č. 9 Nekalá praktika v krajinách západnej Európy

Graf č. 9 Nekalá praktika v krajinách západnej Európy

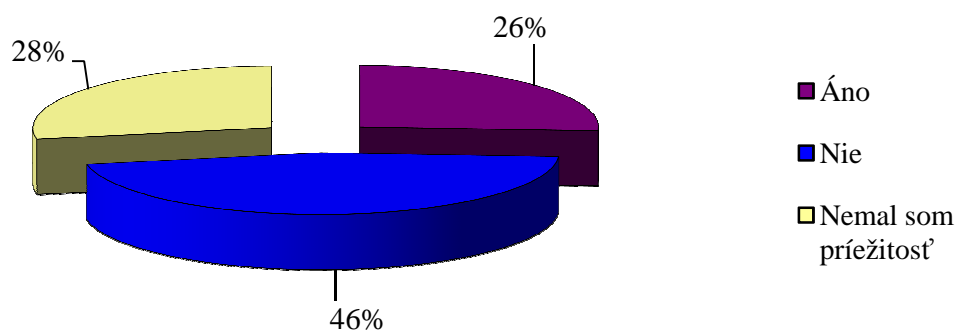
Údaje získané z dotazníka.

Príloha J – Graf č. 10 Nekalá praktika v krajinách východnej Európy

Graf č. 10 Nekalá praktika v krajinách východnej Európy
Údaje získané z dotazníka.

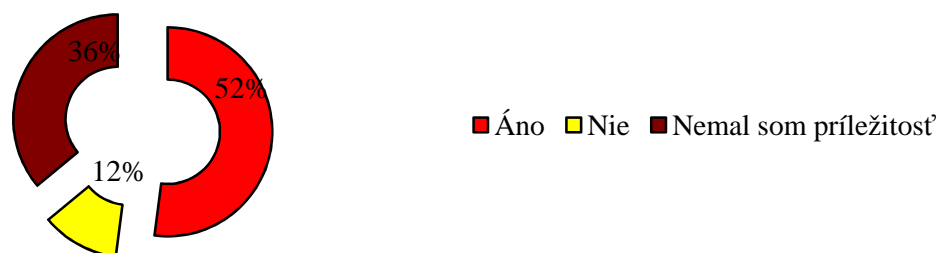
Príloha K – Graf č. 11 Korupcia v krajinách západnej Európy

Graf č. 11 Korupcia v krajinách západnej Európy

Údaje získané z dotazníka.

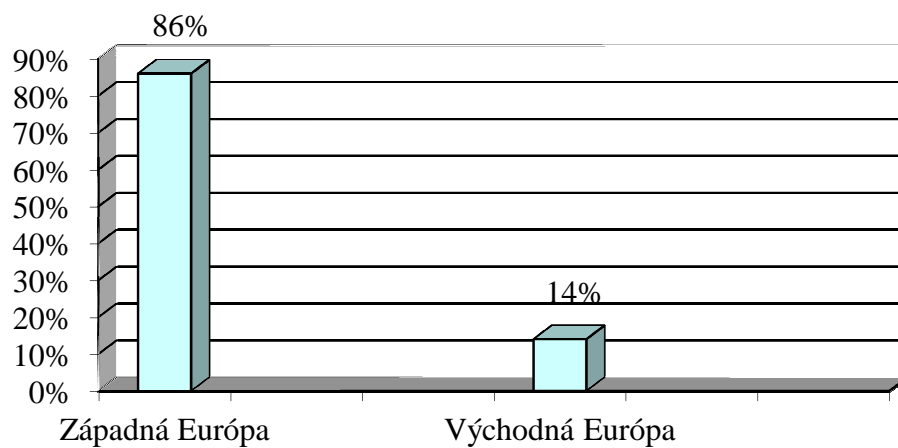
Príloha L – Graf č. 12 Korupcia v krajinách východnej Európy

Graf č. 12 Korupcia v krajinách západnej Európy

Údaje získané z dotazníka.

Príloha M – Graf č. 13 Kompromis je možný v krajinách

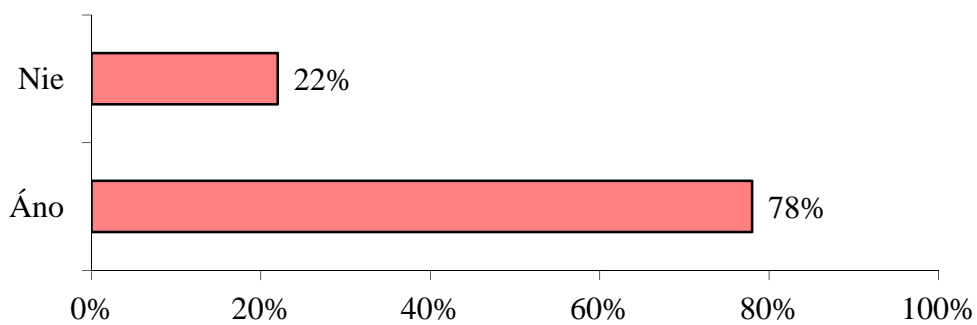

Graf č. 13 Kompromis je možný v krajinách

Údaje získané z dotazníka.

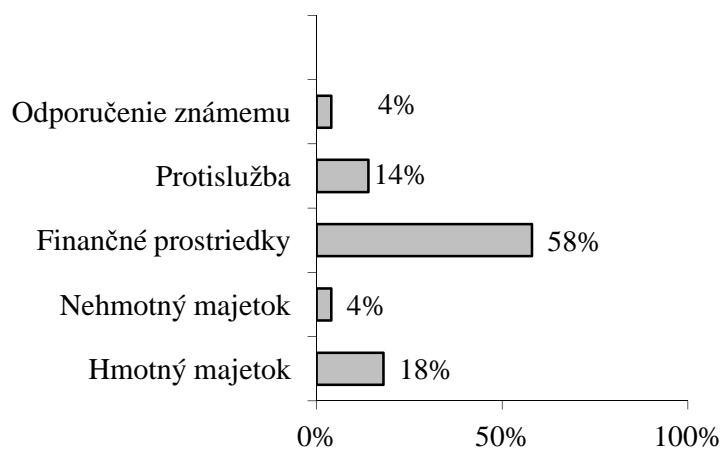
Príloha N – Graf č. 14 Úplatok

Graf č. 14 Úplatok

Údaje získané z dotazníka.

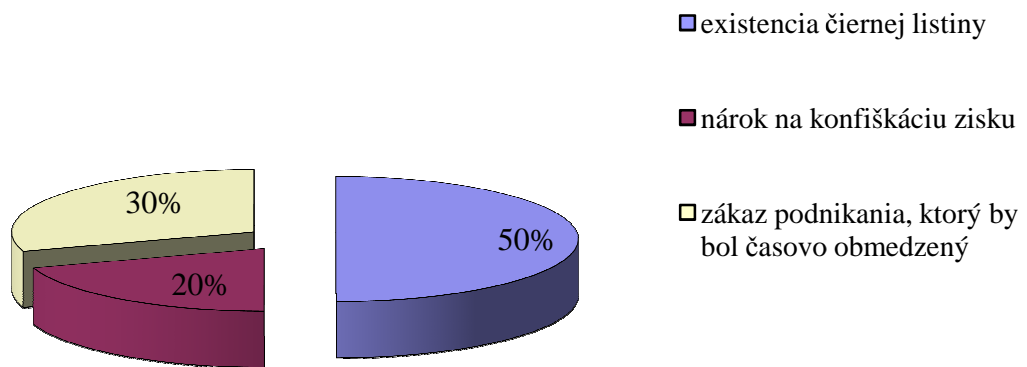
Príloha O – Graf č. 15 Forma úplatku

Graf č. 15 Forma úplatku

Údaje získané z dotazníka.

Príloha P – Graf č. 16 Možnosti, ktoré by obmedzili nekalé praktiky

Graf č. 16 Možnosti, ktoré by obmedzili nekalé praktiky
Údaje získané z dotazníka

Príloha Q – Dotazník

DOTAZNÍK

Vážená pani/ pán,

som študentkou Univerzity Jána Amose Komenského v Prahe,
odbor právo v podnikaní.

Obraciam sa na Vás s prosbou o vyplnenie tohto dotazníka.

Dotazník je súčasťou mojej bakalárskej práce, ktorá má za porovnať
nekalú súťaž v podnikateľskom prostredí krajín západnej a východnej Európy.

Vaše odpovede budú považované za dôverné, anonymné a budú
použité výhradne pre účely magisterskej práce a nebudú zneužit.

V prípade zaslania dotazníka v elektronickej podobe Vás prosím o zaslanie
na adresu:

miroslava.lutisanova@gmail.com

Za ochotu a spoluprácu Vám vopred úprimne ďakujem.

Časť A

Údaje o respondentoch - Vami zvolenú odpoveď označte **x**

1. V akej oblasti podnikáte?

☐	Výroba
☐	Stavebníctvo
☐	Obchod
☐	Doprava
☐	Služby

2. Vek?

☐	do 25
☐	25 - 40
☐	40 - 50
☐	50 - 60

3. Pohlavie?

☐	Muž
☐	Žena

4. Právna forma podnikania?

- Fyzická osoba
- Živnostník
- Spol. s.r.o.
- A.s.
- Iná forma

Časť B

Dotazník

5. Stretli ste sa počas svojej praxe s nekalou súťažou?

- Áno
- Nie

6. Viete aké praktiky spadajú pod nekalosúťažné konanie?

- Áno
- Nie

7. S akými nekalosúťažnými praktikami ste sa v praxi stretli?

- Klamlivá reklama
- Klamlivé označenie tovaru a služieb
- Vyvolávanie nebezpečenstva zámeny
- Parazitovanie na povesti podniku, výrobkov a služieb iného súťažiteľa
- Podplácanie
- Zľahčovanie
- Porušenie obchodného tajomstva
- Ohrozovanie zdravia spotrebiteľov a životného prostredia

8. Aký etický a morálny prístup v podnikaní je typický pre krajiny západnej Európy?

- Nespoľahlivý
- Neprispôsobivý
- Precízny
- Presný v plnení záväzkov
- Perfekcionisti
- Dôchodkyňa

9. **Stretli ste sa s nekalou praktikou v obchodnom styku v krajine západnej Európy?**

- Áno
 Nie

10. **Stretli ste sa s nekalou praktikou v obchodnom styku v krajine východnej Európy?**

- Áno
 Nie

11. **Stretli ste sa s korupciou v západnej Európe?**

- Áno
 Nie
 Nemal som príležitosť

12. **Stretli ste sa s korupciou vo východnej Európe ?**

- Áno
 Nie
 Nemal som príležitosť

13. **V ktorej časti Európy (východ, západ) ste pri obchodných rokovaniach mohli uplatniť kompromis?**

- Západná Európa
 Východná Európa

14. **Pri prejavení záujmu o lukratívnu zákazku bola od Vás požadovaná určitá forma úplatku ?**

- Áno
 Nie

15. **Ak ste uviedli, že ste ponúkli úplatok na získanie lukratívnej zákazky, o aký druh úplatku išlo?**

- Hmotný majetok
 Nehmotný majetok
 Finančné prostriedky
 Protislužba
 Odporúčenie známemu

16. **Áké možnosti by podľa Vás obmedzili nekalé praktiky?**

- Existencia čiernej listiny
 Nárok na konfiškáciu zisku
 Zákaz podnikania, ktorý by bol časovo obmedzený

KONIEC

ĎAKUJEM VÁM ZA SPOLUPRÁCU!

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Meno autora: Miroslava Lutišánová

Obor: Právo v podnikaní

Forma štúdia: Kombinovaná forma

Názov práce: Nekalá súťaž v podnikateľskom prostredí krajín západnej a východnej Európy

Rok: 2012

Počet strán textu bez príloh: 47

Celkový počet strán príloh: 20

Počet titulov českej literatúry a prameňov: 5

Počet titulov zahraničnej literatúry a prameňov: 9

Počet internetových zdrojov: 0

Vedúci práce: JUDr. Ivan Nevoľný, Ph.D.